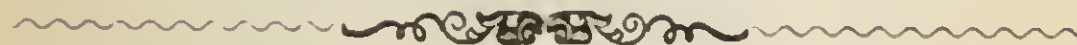
ČERNÁ RŮŽE.

Tragedie v pěti jednáních

od

Karla Sabiny.

V PRAZE.

Nákladem kněhkupectví B. STÝBLA.

Osoby:

Vítek Vítkovič, pán na Krumlově a j.
Silvia, z rodu Ursínův, jeho choť.
Jindřich,
Vilém,
Smil,
Vok,
} synové jejich.
Andrea, dvořenín.
Svatava, paní na Ústí.
Sezima, její syn.
Samoslav, poustevník.
Mlada.
Jaroš, zbrojnoš.
Lubor, hradní na Ústí.
Zbrojnoš.

Žoldnéři. Hradní lid. Venkované.

Děj v jižních Čechách. Čas počátek 14. století.

Jednání první.

Velká síň na Krumlově.

I.

Silvia. Andrea.

Silvia. Jen mluv, ničeho víc se nelekám.
Od oněch dob, co o nejdražší dítě,
o dceru svou sem byla oloupena,
od oněch dob sem stuhla na mramor.
Andrea. Zle, paní vznešená, tě osud ranil.
Zde v cizině pod chladným žijíc nebem
a v kruhu lidí neuhlazených,
jak smutné trávíš dny! Dcera Ursínů,
italské šlechty nejskvělejší květ,
vydána bouřím a svěřena muži,
jenž nehoden drahého klenotu,
lesk jeho lehkovážně poškvrňuje! —
Silvia. Krev stydne ve mně a zlé předtuchy
jak hnusné příšery mne oblétají.
Jen vypravuj, již klidně snesu vše.
Andrea. Tys přála si, bych cesty jeho skoumal.
Silvia. Ano. Pověsti polodušené,
nejisté, mezi lidem se roznášejí.
Pozoruji úsměšky tajené,
a tu a tam se slovo ztrácí větrem,
jež nepokojem mne naplňuje.
Děsím se tajností a vědět chci,
co znamená ten šepot kolem mne.
Andrea. Nuž, sledoval sem stopy chotě tvého
až do Prahy.

Silvia. — Tak tedy přec byl v Praze?
Andrea. Ano, — však jediný jen den.
Silvia. — A potom?
Andrea. Pak s Jarošem, s tím důvěrníkem svým,
vždy věrným sluhou chtíčů pánových,
se do Bechyňska odebral.
Silvia. — Co dále?
Andrea. Tam v hustém lese osamělý hrad
Úští se nachází, — měl slout by poušti!
Smutné to bydliště pro člověka,
jenž na světě by se světem chtěl žíti.
Skalný to brloh v středu pralesí!
Cesty nevede k němu; — věčné šero
ochvívá jej a věčný stínů chlad. —
Kdo druhdy hrádek ten si vystavil,
zajisté těžký hřích tam opykával;
a nyní kdo se tamo zdržuje,
buď příčiny má před lidmi se skrývat,
buď tajné vyhledává radosti,
kde svědků není hříšných požívání.
A radovánek takových nachází
tvůj manžel na Úští.
Silvia. — Byla by tedy
přec pravda, co si lidé šeptají!
Andrea. Dlouho sem bloudil, již mne strach pojímal,
že východu z těch dubin labyrintu
nenajdu. Ale myšlénka, že tobě
posloužím, tobě, jíž od mladistvých
už let jsem oddán celou duší svou,
ta myšlénka mne hnala dál a dál
a neustal sem, neodpočinul,
až pravda celá se mi objevila.
Silvia. A pravda ta? jaká je pravda ta?
Andrea. Hrad šerý stál tu maní přede mnou.

Bylo mi úzko patřit na vysoké,
omlhlé zdi. Železná vrata byla
uzavřena. Zatlouci nevidělo
se radno mi; i čekal sem tak dlouho,
až náhoda mi sama přispěla.
Silvia. A čeho si se dočkal? kdo tam bydlí?
Andrea. Po hodiny sem v houštině se kryl.
Co živ sem takové nepoznal tesknoty
jak jedním večerem v těch samotách!
A komuž by tam úzko nebylo? —
Hvozd kolem kol v hlubokých dřímá snách,
chvilkami vichřice dušený pláč
se doubravinou žalně rozlíhá,
a poděšený kvělem křemenáč
osamotnělým lajem přebíhá;
tu zase na mžik paroh jelena
vyrazí z tmavých houštin zelena, —
na větvi pták zašlehá perutí,
neb stínem haluzových klenutí
se doupňákovo zasténání nese, —
jinak vše v hrobovém tu zmlknutí —
leda že list se v chladu nočním střese.
A v středu toho ticha, toho mrtva,
se přece náruživost lidská baví.
Ten hrad jest hrobkou rodinné tvé cti,
a manžel tvůj tam orgie své slaví!
Silvia. O nebesa! Vyšlete pomstu svou
na zneuctění mé a hanbu jeho!
Andrea. Na hrádku žije ženština. Snad kdysi
dost hezká bývala, však s tebou
ji porovnat bylo by šílenství.
Silvia. A k té dochází manžel můj?
Andrea. — Tam tráví
i celé týhodny; — nikoli v Praze
na panských poradách, jak říkává.

Silvia. A jindy žena samotna tam žije?
Andrea. Jen jediného hradního tam sluhy;
pak ještě jedna dlí tam osoba,
mladík to asi dvěmacitmaletý.
Silvia. A kdo jest ten?
Andrea. — To mladý Sezima,
syn oné ženy, a jak sem vypátral,
též páně Vítkův syn.
Silvia. Syn mého muže s cizí osobou?
Andrea. Pán a Sezima spolu vyjeli,
Jaroš za nimi luky nes a šípy.
Já mezi tím do hradu vstoupil sem
a jakož cizinec, jenž v lese zbloudil,
na hodinu sem pohostit se dal.
S hradním se rozhovořiv, odpoutal
sem jazyk jeho.
Silvia. — Po léta létoucí
co zrazená zde tedy žena žiji
a nebylo, kdož by mne varoval?
Kdo jest ta osoba, jakého rodu?
Andrea. Je dcera jakéhos prý muže z lidu.
Bližšího nic sem o ní nezvěděl.
Silvia. Je tedy žena z lidu, jakás děvka!
A pro takovou zneuctil mne, choť svou,
dceru slavného rodu!
Andrea. — Praveno mi
že nad míru ji miluje i syna,
ba tento prý i děditi má po něm
některé z velkých statků Vítkovcův.
Silvia. Aj, toť by bylo! — Střež se, pane Vítku!
Střež milovnici svou i levobočka,
než prudká nad nimi se strhne bouř.
Ta brloha se musí ztroskotat!
Dám ztéci hrad a neupokojím se,
až plameny vyšlehnou k nebesům

a poslední se kámen sesuje
nad hlavou zrádkyně i potomka!
Vždyť čtvero jarých, statných synů mám,
ti hnou se, až je k pomstě přivolám.
Andrea. S nejstarším, s Jindřichem už mluvil sem
o věci té; druzí-li smýšlí jako on,
tak netřeba je k činu poháněti;
podniknou sami co povede k cíli.
Silvia. Andreo, ty pomáhej. Štvi je, štvi je!
Vyličuj hanbu jim celého rodu,
měj k tomu je, by Úští osadíce,
svůdnici s chlapcem ven vyhnali v lesy. —
Nechť žebrotou se světem protlouká,
neb třeba — život obou zmařiž se —
jen odplata když bude výdatná.
Na tebe spoléhám; tys přítelem
mi býval vždy, — ty osvědčíš se znovu.
(Odejde.)
Andrea. Ba osvědčím se, na tom spoléhej!
Tvůj druhdy přítel nezapomene,
žes krásná bývala a že toužíval
po kráse té. — Tvé růže ovšem svadly,
však jiným kouzlem vábíš — bohatstvím! —
Přeludnou láskou promarnil sem mladost
a zanedbal svůj prospěch životný.
Teď příležitost se mi poskytla,
bych k dávným přáním svým se zase vrátil,
a shaslé oživuje plameny —
bych tebou nabyl, co sem tebou ztratil!

II.

Vok (vystoupí). *Andrea.*

Vok. Andreo, tebe hledám. Ký to ďas
pekelnou tebe nadchnul myšlénkou,
pobuřovati syna proti otci?

Andrea. O jakém synu mluvíš?
Vok. — O Jindřichu.
Andrea. Já nepobuřoval, jen pouhou pravdu
sem projevil. Chceš ji snad odčiniti?
Vok. Ta pravda nechť ti svědomí upálí!
A kdo nám za to ručí, drzou lež
neb pouhý klep, jejž cestou si nasbíral,
že za svatou si pravdu nevyhlásil?
Andrea. Byl sem na místě, viděl sám a slyšel.
Vok. Hle vyzvědače, jenž se odvažuje,
stíhati kroky lidí samostatných,
a vykládati je dle libosti.
Svých cest si hleď a na sebe se dívej;
kam jiný kráčí, co ti do toho,
pokud ti na tvé dráze nepřekaží?
Jakým ty právem podkopáváš mír
a svornost rušíš v naší rodině?
Andrea. Odhalit směle rouško nepravosti
vždy právem bylo přátelství a cnosti.
Vok. Tak všickni činí utrhačové!
Pravda a cnost, toť heslo jejich lživé,
jímž sami sebe v světlo stavíce
stín hanby uvrhují na jiné.
Kdo kázal ti, bys mého otce stíhal?
Kdo za ním vyslal tě, kdo dovolil
roznášet o něm pověst hanebnou?
Andrea. Co krajan matky tvé a přítel rodu
Ursínův, povinen jsem střežit ji
zde v cizině, kde zradou obklopena jest,
a nad ctí, nad životem jejím bdíti.
Ty ale nezkušen jsi; netušíš,
jaký má dosah věc, o niž se jedná. —
O vás všech čest tu jde, o vaše statky!
Chceš viděti poklady matky tvé
jak v cizích rukou se rozplývají?

Chceš levobočka snad co pána zřít
na hradech Vítkovcův, a sám co chuďas
na dobré vůli jeho záviset?
Vok. Pouhé to výmysly. Mne neoklameš.
Nám otec neukřivdí. Zůstaví-li
jakýs ten hrádek levobočkovi,
nuž — třeba levoboček, přece otce
on mého syn a přec můj bratr jest.
Andrea. Bratří ti jsou synové matky tvé;
on ale syn je sprosté pouze ženy
a v panskou vaši rodinu se vkradl
co hlodající červ v královskou růži,
co cizopásek na tvém rodokmenu.
Vok. Jiného červa znám, jenž hlodá hloub,
a cizopásků horších je tu mnoho,
již odevšad se přihrnuli k nám,
by nejlepší vyssáli naše šťávy.
O kéžby hory naše k nebesům
dosahovaly a těch červů roji
přístupu bránily, a nedaly jim
se rozkládat po našich dědinách!
Andrea. Ty mluvíš se mnou jako s výše jakés,
mladíku, zapomínáš, zkušenosti
a vědomosti sem že přinášíme,
způsoby, rozum, bez nějž byste byli
se o staletí v mravích opozdili.
A cokoliv sem já zde učinil,
vše k vašemu jen prospěchu se dělo.
Vok. Aj, našich prospěchů že vyhledáváš?
Jen toho zanech oběti přinášet.
Jdi odkud's přišel, my si bez tebe
a bez vás všech zde sami pomůžeme.
Andrea. Znám nevděk váš, však na dík nečekám!
Nesnadnou věru práci podnikají

ti, již své síly tomu věnují,
by zraky zjasnili vám zaslepencům.
Vok. Vždyť známe vás a věru koříme
se vám co zvláštním nebes vyvolencům.
Jakoby pánbůh u stvoření světa
byl ustanovil, že na naší půdě
nic růsti nemá, ničemu se dařit,
pokud vy nezúrodníte nám zem,
a vaše hlavy, ty čarovné lampy,
nás neosvětlí vaším rozumem.
Tvůj zvláště důvtip znám, je chytrý velmi.
Tak dlouho úlisně se podřizuje,
až pomocí kterýchsto u nás zrádců
se zmůže. — Pak své rejdy provozuje. —
Vynášej moudrost svou, svůj prapor vztyčuj,
a hostem v domě jsa, mír domu zničuj.
Já ale dím: Rozbroj-li nastane,
až otec se navrátí, běda tobě!
Užiju práv svých co syn této půdy
a vydám tě našeho lidu zlobě! (odstoupí.)
Andrea. Jen čekej, až se otec navrátí,
a vyštvi na mne pak své furie!
Ty zatím slovy házej, já chci jednat.
Slovo je ovšem někdy mocným činem,
tvé však jen vichřice je v nadvzduchu
jež sotva lesů vrcholy zasáhne!
Má stavba ale v hloubce počíná
a do hloubky nevidí oči tvé.

III.

Smil vystoupí. *Andrea.*

Smil. Ještě tu nejsou?
Andrea. — Koho hledáš?

Smil. — Bratry
a matku. Totě shon dnes věru!
Jindřich jak sběsilý, — máť zuří, — Vilém,
by zmatek dovršil, svolal nás na poradu.
Andrea. Moudře se poraďte, — nechci překážet.
(chce odejíti.)
Smil. Jen na okamžik! Pravda-li pak, otec
že zamýšlí statky své odkázati
jakémus levobočkovi?
Andrea. — Tak jest.
Jediný Krumlov snad vám ostane,
vše ostatní ten asi dostane.
Smil. Já ale zkrátit se nedám. Co otec
jiného stropil kdes, to nechť si s matkou
vyrovná; ale statky, dědictví,
to právem náleží jen nám.
Andrea. Máš pravdu, a od pravdy nikdy neustupuj.
Rozumný člověk jen tak dlouho ostává
též dobrým člověkem, pokud na jeho
se prospěchy a zájmy nesahá.
To pravá moudrost je a té se drž. (odejde.)
Smil. Co moudrost je—to vím: Peníze mít,
jinými vládnout, bez starosti žít,
a nevšímat si, po čem jiní baží. —
Mně levoboček potud nepřekáží;
přeji mu život, zdraví, slovem všecko, —
jen statků našich netkni se to děcko.

IV.

Jindřich, Vilém (vystoupí), *Smil.*

Jindřich. Já s matkou souhlasím. Zničíme je.
Vilém. Líp bude tiše vyrovnati věc
bez hluku a bez krve prolití.

Jindřich. Na vyrovnání pomýšlíš, Viléme?
Znak poškvrněn, čest rodu uražena,
matka pokraj zoufalství uvedena,
a statky dědičné v nebezpečenstvi! —
Což jiného zde učiniti zbývá
než vyvrátiti hanbu z kořenů
a zničit její způsobitele?
Vilém. Zničit? toť hnusné slovo, barbarské!
Snad jiný vynajde se prostředek,
jímž aspoň zákon by se neporušil.
Smil. Na čem se usnesete, k tomu svolím;
jen zkrátit nedám se, ni o píď země,
ni o jediného ve stáji koně.
Jindřich. Tu napadá mi něco. Otec neví,
že zjevné nám jest jeho tajemství,
a dalo by se pod rukou cos vyvést.
Dejme je unésti, ženu i syna,
kams v jiný kraj, na hrádek odlehlý,
kde nikdo o nich nezví. Skrytější
buď místo vyhledáno nežli Úští,
vstupu i východu ubrání stráže.
Tam oba nechť svůj celý život stráví
v zapomenutí — až je zem pokryje.
Vilém. Mníš, to že zůstalo by utajeno?
že otec náš by o nich nezvěděl?
Komu je svěříš? kdo je hlídat má?
Jindřich. K tomu by nejlíp hodil se Andrea.
Hrad zakoupíme mu pod výminkou,
by osoby ty — z hradu nepouštěl
a do smrti je živil jak mu možná.
Smil. Andrea, ano: ten se k tomu hodí.
Jen bude-li též souhlasiti Vok.
Jindřich. Aj Vok, ten odporovat nebude.
Kde jen tak dlouho mešká? Lid na dvorci

se sbíhá. Jaroš letmo přicválav
vyděšen cos vypravuje —

V.

Vok (rychle vkročí). Zráda neslýchaná! Otec byl přepaden
a k smrti raněn. Rychle vzchopme se
ku jeho ochraně!
Jindřich. — Co stalo se?

Silvia, Jaroš (vystoupí).

Silvia. O synové! jako dešť krvavý
se s nebe na nás sype neštěstí
a rána ránu, zráda zrádu stíhá.
Jaroš. Jeli sme lesem. Mladý rytíř z Úští
nás provázel —
Silvia. — Ha, z Úští Sezima!
Jaroš. Tu z houštiny prudce vylétlý šíp
zafičel sykotem i zabodnul
se v bedro pánovo. Krev valila se
mu z rány. Klesl s koně, nelze
mu bylo dále jeti. Donesli sme jej
až ku potoku. V rukou nám omdléval,
než se nám povedlo vytáhnout šíp!
Co ale dále činit v pustém lese, —
kde není člověka ku přispění?
Tu jako zvukem anděla zacinkal
nám zvonek z poustevny. Po zvonku spěl sem
až k jeskyni, kde bydlí poustevník.
Ten pomoh' nám a pána ošetřuje. —
Já ale střelhbitě na Krumlov pádil.
Jindřich. To nebyl loupežník, jenž vraždu spáchal
pro zlata kus, to jakás nová zášť
se krví schladila našeho otce.

Zde nelze váhat! pospěšme si, bratři!
Snad ještě čas mu život zachránit.

Všichni odejdou mimo Silviu.

Silvia. Sezima tedy při něm jest, a ona —
a ona též snad k němu přikvapí,
a kdyby bylo zle, tu poslední
hled jeho utkvěl by na její tváři?
Ne, to se nesmí stát, pokud já žiju!
Byť by i láska nehnala mne k němu,
nenávisť, zášť mne volá. Ano půjdu,
a strpčím jim tu chvíli shledání! (Odkvapí.)

VI.

Proměna.

Hluboký les. Večerní šero. V pravo skalná jeskyně, u níž kamenné sedátko. Před jeskyní mechové lože, na něm *Vítek*. *Mlada* u něho klečí. Opodál, více na prostředku, *Sezima* ruce maje přes prsa složené. Docela v levo, též v popředí, holý stromový kmen, na něm zvonek poustevníkův. Pod ním skalný kámen. Poustevník na něm sedí, hlavu maje skloněnou.

Vítek, Mlada, Sezima, Samoslav.

Vítek. Slyš — dupot koní — lidu ryk, — to oni!
Mlada. Ne pane, vichřice jen stromy potřásá,
a potok skalný hrčí roklemi.
Vítek. Tak dlouho meškají! — nemají na spěch! —
Jako by dnové ještě zbývali —
a nezbývá snad ani hodiny! —
Mlada. Cesta je daleka a lesem pusto!
Však přijdou všichni, již tě milují,
a na rukou tě domů donesou.
Tam láskou ošetřován, uzdravíš se
a nový život ovane tvé skráně.

Vítek. Ach, nejsou oni jako ty! — Tvá slova,
ba pouhý hled tvůj bolesť umírňuje.
Když na tě patřím, tu před oči vstoupá
mi obraz ztraceného dítěte,
mé drahé Miliny. Byla by nyní
rozkvetlou růží jako ty, a slovy
srdcejemnými ukolébala
by mne ve věčný spánek.
Mlada. — Zemřela ti?
Ubohý pane!
Vítek. — O, kdybych já věděl,
že zemřela, tu přesvědčen bych byl,
že v nebi krásným andělem se stala.
Slétla by ke mně v chvíli poslední,
a pod chránící skvělou peruť svou
by vzala hříšnou duši otcovou.
O, kéž by toho, jenž té útěchy
mne zbavil, bůh zatratil za ten zločin!
Samoslav (trhna sebou vstane a přistoupí).
Utiš se, pane! nevybuřuj krev
zpomínkami! Pohřbenať minulosť,
a vážnější ti nastal okamžik. —
Již pamatuj na poslední své věci.
Vítek. Ano, vážnější nastal okamžik,
a cesta daleká mne očekává.
Žel, krátký jen že život jest, a člověk
na sklonku jeho teprv že poznává,
co během jeho vlastně činit měl!
Přistup mi blíže, muži nábožný,
bych složil účty z dnů svých ztracených.
Když se světem a bohem smíříš mne,
snad duše má v tmách věčných nezhyne.
Samoslav. Odstupte děti! — Mlha se rozplývá!
Sezima. Ach otče, dovol, abych matku svou
sem přivolal. Letem doběhnu k ní.

Jen jediného slova dopřej jí!
Vždyť usmrtil by přehrozný ji žal,
že neuzřela víc tvých drahých tváří —
Vítek. Ne — ne! — Ta nesmí přijít — přijde jiná,
jenž nezapláče nade mnou, a tuhým
snad slovem se mnou se rozloučí.
Ta zášti jiskrami by obsypala
tvou matku, kdyby zde ji uhlídala.
O, chraňte všeho s ní se sblížení,
tvá máť nepoznej toho snížení,
by nenáviděna od ženy zlé
prožila z novu vše neštěstí své!

(*Sezima* a *Mlada* odstoupí.)

Samoslav. Tím slovem, pane, doléčil si ránu,
již vášeň tvá před léty způsobila. —
Však chvíle kvapí a věčnosti stíny
již sklání se a k tobě zasahují.
Seber myšlenky své a zpomeň si:
Komus ublížil t a k, že krvavou
co skrytý zákeřník ti splatil mstou?
Vítek. O jediném na světě člověku
vím, že by schopen byl msty nejkrutší.
Ten, — nikdo jiný! — dítěte mne zbavil,
a dávná, neuhaslá nenávisť
zajisté nazpět do Čech jej uvedla,
by krví mou se mstivec nasytil.
Svou vinu znám, — těžce sem mu ublížil;
však váží-li se skutky na nebi
váhou spravedlivou, tak nezatratí
bůh mne — než jeho.
Samoslav. A jsi přesvědčen,
že člověk, pod jehož si kletbou žil —
Vítek. Ty víš o kletbě?

Samoslav. Ano, vím i více.
Vím, že ti odpustil a kletbu sňal!
Vítek. A kdo ti zjevil tajemství, o němž
sotva že stíny pouště věděly?
Samoslav. Hluboko v lesích krumlovských žil lovec
Samoslav se Svatavou dcerou svou.
Tys dívku svedl jsa už manželem,
a otec v zoufalství proklel svou dceru
i svůdce, — pak do světa odešel.
Na svůdci ale mstil se, — za ztracenou
svou Svatavu — unesl jeho Milinu.
Vítek. Tušení tedy neklamalo mne!
Samoslav. Daleko odsud setkal sem se s ním.
Od zemi k zemi, od vsi ke vsi chodil —
a chléb mu vyžebrávala tvá dcera! —
Vítek. Mé dítě! Dcera Vítkovců, Ursínův,
žebrajíc chleba před cizími dveřmi!
O, že se země neotevřela
pod zločincem a jej nepohltila!
Samoslav. A jeho dítě že zahanbené,
vydáno snad mstě hrdé ženy tvé —
tím pod zločinem země skvésti měla?
Vítek. A přece nebyl skutek můj tak hrozný!
Pravda, byl manžel sem, — však ženy zlé,
a lásky hledaje pro srdce své
našel sem Svatavu. — Láska mne svedla,
a lásky nádechem ta růže zbledla.
Samoslav. A lásce nebe odpouští, byť by i byla
se proti země řádu prohřešila!
Utiš se, pane, msty žár vychladnul.
Onoho Samoslava více není,
jenž prudkou záští k tobě zahořel.
Vítek. A dcera má, kam ta se poděla?
Samoslav. Dřív věz, že Samoslav tvým vrahem není.

Od jedné chvíle, co se přesvědčil,
že Svatavu si neopustil, nezavrhl,
i synu jejímu žes dobrým otcem, —
od oné chvíle smířen prosil mne,
bych tvé i jemu získal odpuštění.
Vítek. Odpouštím mu na práhu věčnosti,
pod výminkou, že mé nezhubil dítě,
že neublížil mu, neboť i já
sem nikdy neublížil dceři jeho!
Samoslav. A nyní, jestli bůh tě povolá,
co ze Svatavy bude, ze Sezimy?
zůstavíš zlobě je tvé rodiny?
a chudobě? —
Vítek. — Ty tajemství mé znáš,
ty v rukou klíče k srdci mému máš,
tys poslem byl útěchy, smíření —
buď svědkem též mé vůle poslední.
Chci spravedliv být všem i Svatavě, —
kšaft dvakrát přepsaný na Ústí, v Krumlově —
(Poslední slova vždy tišeji mluví, až konečně na pouhý šepot přejdou. *Samoslav* pokleknuv u něho, skloní hlavu k ústům a naslouchá.)

VII.

Sezima a *Mlada* vystoupí.

Sezima. Pro bůh! vše ticho zde — snad umřel již —
Mlada. O, ne! vždyť mluví s dědouškem, jen viz!
Já nevěřím, že umříti by měl
ten dobrý pán. Nejlepších bylin sem
léčivých pro něho nasbírala,
ty velkou mají moc a ránu shojí.
Sezima. A jestli přece neshojí! ó běda!
pak mne i opuštěnou matku mou
všecko neštěstí světa očekává!
Vítek (vzkříkne). Ona je zde! — sem, sem —
na srdce mé!

VIII.

Jindřich, Vok, Smil, Vilém, zbrojnoši s pochodněmi a nosítky. *Silvia* spatří Sezimu a Mladu, zastavíc se upře na ně zraky. *Jaroš* postoupí v levo pod zvonek. *Samoslav* odstoupí od Vítka.

Vok. O, drahý otče, viz svou rodinu!
Kéž bys se nikdy od nás nebyl vzdálil!
za chránícími štíty synů tvých
by nebyl vražedný tě šíp zasáhnul!
Vítek. Synové moji! — mrak mne již ochvívá,
a málo jenom slov mi pro vás zbývá.
Cítím, ba cítím, že už dokonávám —
a poslední vám požehnání dávám.
Pomněte, chrániti že vlasti čest
přední úlohou českých pánův jest!
Nechť otčina co statné vás zná muže,
a znaky vaše zdobuj plná růže.
Jindřichu, na má slova pamatuj —
ty zlatou růži v modrém poli měj —
ta vždy se slavně na tvém štítu skvěj
a Jindřichův se nazvi hradec tvůj.
Jindřich. Jak zlatá růže skví se v znaku mém,
tak ryzost hájiti chci v rodu svém.
Vítek. Viléme, tvým je Třeboň dědictvím,
znak tvůj je v černém poli růže bílá!
Vilém. Chci honosit se vděčně darem tvým,
k oslavě růže počelí má síla!
Vítek. Tvá, Smile, růže modrá v zlatě stůj
a vezmi Bystřici za podíl svůj.
Smil. Nezmařím, péče co poskytla tvá,
má růže bohatě nechť rozkvítá.
Vítek. Ty, Voku, vždys byl srdce mého květ,
na bílém poli růže červená!
Tvůj Krumlov jest a Rosenberk. — Nechť svět

jen ve cti vás co pány z Růže zná.
Vok. Tvým požehnáním posilen v sirobě
chci bílou růži nést jen vlasti ku ozdobě.
Vítek. Oh, ještě jednoho zde syna mám,
nechte co bratra jej přistoupit k vám!
Sezimo, pně na stromu zlomeném!
Květ jasných růží tobě nevzešel.
Ty černou růži chovej v znaku svém!
Ha mrákoty — anděl smrti se blíží —

(*Jaroš* poklekna, chopí se provazu u zvonku a zvoní umíráčkem.)

Kde ona je — kde ona ztracená —

(*Samoslav* uvede *Mladu* k němu.)

Tobě hled poslední! —
Silvia. Zde mé je místo! S povrheli pryč!
(Odstrčí Mladu, tato padne v náruč Sezimovi.)
Samoslav. Zrak zlomený jest, pán už dokonal!
Silvia. I o poslední hled mne okradli?
Na vás, synové, je pomstíti matku,
a vymýtit tu podvrženou růži. (odstoupí.)

Zbrojnoši odnesou Vítka. Všichni odejdou. Jaroš zvoní, až za posledními též odejde.)

Samoslav (obrátí se k odcházejícím). Dřív než té povržené se odzvoní,
tvých čtvero růží před černou se skloní.

(Konec I. jednání.)

Jednání druhé.

Síň v Jindřichově Hradci.

I.

Silvia. Andrea nepřichází. — Zda se sejdou? —
Některá chvíle váží za léta,
a tato buď mne pomstou nasytí,
buď k zápasům zas novým povolá.
Jen zášť, ta ve mně nikdy neuhasne,
a neupustím od svých záměrův!
Bych bleskem byla, udeřila bych
v prokletý znak té bídné černé růže,
a záhubnou bych byla víchřicí,
rozmetla bych po světě její listy!

Andrea (vystoupí). *Silvia.*

Andrea. Synové tvoji právě přibyli.
Zda ale Sezima se na pozvání
též dostaví, o tom bych pochyboval.
Silvia. O přijde! vždyť prý v domýšlení žije,
že z Růže pánové jej uznají.
Andrea. Jsi toho jista, že ho *ne*uznají?
Silvia. Což synové by proti matce byli?
Andrea. A kdyby doved přemluviti je?
Silvia. Aj, pak bych od nich se odvrátila
a zpět se odebrala do své vlasti.
Jsem dosti bohata! Ursínův statky
nábřežím Arny daleko se táhnou.
Mám přátel tam — a pod florenským nebem
krásnějších růží vykvetá než zde!

Andrea. O paní vznešená, tou zpomínkou si
mi před očima otevřela ráj,
po němž už dlouhá léta duše práhne.
Silvia. Byl otevřen ti, proč si meškal zde?
Andrea. Kdybych před tebou srdce směl odkrýti,
tu nahlédla bys v světy báječné,
o jakých jen báchorky vypravují!
Však nelze mi. A mimo to i doma
bych cizincem už byl. Zemřeli všickni,
již druhdy blíže stáli srdci mému.
Silvia. Proč domov zůstavils pro cizinu?
Andrea. Proč? aj tak odhaliž se tajemství! —
Dospělou si už pannou byla ty, —
já ještě pocholík, tvým pážetem.
Co k vyšší jakés bytnosti pohlížel
sem k tobě. Tys mi byla světicí, —
Madonnou, před níž v prachu sem se plížil;
Tys vše mi byla, mimo tě vše ničím! —
Tu cizí muž se objevil. Tvůj otec
ochotně svěřil mu perlu Italie;
a uchystáno všecko k odchodu.
To v kruté zoufalství mne vehnalo.
Byť nemožná mi bylo s tebou jíti,
měl Arny tok mne ve vlnách pohřbíti! —
Tys s sebou vzala mne, — zde ostal sem,
bych na tvém blízku žil a tobě sloužil.
Silvia. Ještě ti možná štěstí se dopídit.
Jsi samoten, bez krbu domácího —
já opatřím tě statkem vezdejším.
Dám Úští tobě se vším okolím,
ve jmenu mém tím hradem ovládej, —
a pak si ženu mladou vyhledej.
Ta minulosť ti hojně nahradí.
Andrea. Já oženit se mám, a tam nežíti,
kde žiješ ty? a v jiné hledět tváře?

Jsem šlechtic florenský, však tobě vstříc
jsem otrok, ne jen pro svou chudobu
než pro ty nevyhaslé v srdci žáry,
jenž podrývají celou jsoucnost mou.
Rozkaž, bych boural světa toho řád,
a počnu bourati! jen na tvém blízku
mi žíti dovol, a zpět-li se vrátíš,
s sebou mne vem; — i tuším, že se vrátíš!

Silvia. Myslíš, že synové po přání mém
neučiní? Že doženou mne k tomu?

Andrea. Jistotu netvrdím, možnosti neupírám —

Silvia. To stane-li se, pak Andreo, — pak
poslední ještě jeden úkol zde
provedeš — a půjdeme na jih — spolu! (odejde.)

Andrea. To chtěl sem slyšet! Zde už vše mne tíží,
balvany leží na mém svědomí
i nejistota obkličuje mne.
Do Florencie! ano, třeba s tebou!
Muž ženy obstárlé však bohaté
vždy najde mladších ku líbání úst! (odstoupí.)

II.

Jindřich, Vilém, Smil, Vok (vystoupí).

Jindřich. Daufám, že nepotkám se s odporem,
a k čemu radit budu, přisvědčíte.
Svornost a jednota buď mezi námi
a závisť světa nepřekoná nás.

Vok. Svornost a jednota docílí se,
když volný pruchod míněním se přeje
a pravda, ne osoba rozhoduje.
K pravému přisvědčím, toho buď jist.

Jindřich. Věc týká se srovnání dědictví.

Smil. Toť slovo moudré. Především stůj pevně,
co odkazem na koho připadlo,
by marné nepovstaly rozepře.

Vok. To se mi nezdá přední věcí být,
kdež sotva schladlo tělo otcovo.
Já nejprv se vás tážu, učinil-li
kdo z vás už kroky k vypátrání vraha?
Krev nevinná k pomstě vyzývá nás,
co stalo se k jejímu ukojení?

Jindřich. Pátrání všecko bylo dosud marné!
Otec se nesvěřoval synům svým
ni manželce, a cestou života
se bral, jako by neměl rodiny.
Nemáme stopy, s kým ve sporu byl,
a vrah zajisté ze země už prchl.

Vok. A my ho prchnout nechali. O běda! —
Nuž vezmu práci tu na sebe sám
a životní mi bude úlohou
stopovat pachatele šírým světem!

Vilém. To učiň. Státi budem při tobě
a pomahat, to svatě slibujem —

Jindřich. Matka doléhá na to, v rozdělení
statkův po otci by se stala změna.

Smil. Jak? my snad bychom měli upustiti
od toho, co nám otec odkázal?

Jindřich. Utiš se. Tobě ujmy nehrozí;
však uražena matka jest a právem,
že na ni docela zapomenuto.

Vok. Já, chce-li, po celé jí vdovství rád
postoupím polovici statkův svých.

Jindřich. To nebude as chtít. Synové její
nemají v ničem býti skráceni.
O jiné jde jí, a spravedlnost
káže, by důvod její se uvážil.

III.

Silvia vystoupí. *Předešlí.*

Silvia. Vítejte mi, drazí synové moji!
Už dávno ste se s matkou neshledali.
Zde u Jindřicha dlím v žal pohřížena,
ni jeden však z ostatních synův mých
se neobjevil, by mne utěšoval. —
Což mezi vás a mne sestoupil mrak
a stínem pokryl všecku lásku k matce?
Smil. V mém srdci ničeho se nezměnilo;
než ale uznáš, nové zařízení
statků že mnoho času vyžaduje.
Vilém. Mne zase, drahá matko, zemský sněm
a porady zadržovaly v Praze.
Vok. A já, — sám proniknut jsa zármutkem,
nebyl sem s to, poskytnout útěchy,
kdež vlastní srdce po otci krvácí.
Silvia. Tys vždy miláčkem býval otcovým.
Žel, osobám že cizím povedlo se
jej odvrátiti od své rodiny! —
Na plémě zrádné vzpomněl; na manželku
však nepamatoval. Mně ukřivděno,
a nechci déle toho trpěti,
by křivda ještě víc se rozvětvila.
Za mých už dob, snad za část věna mého
byl hrádek Úšti koupen s pozemky.
To jediné, nic více nežádám,
a na vás jest mi k tomu dopomoci.
Jindřich. Věc tato na bíledni leží. Osoby,
jenž v držení jsou hradu, činí, jakby
jim právem náležel; ba Sezima
i jinák hrozí nám i všemu panstvu.
Sprostil lid poddanství a závazků,
dal svobodu sedlákům, z roboty

nedávno zavedené propustil je
a v zemi vzbuzuje neposlušenství.
Smil. Poslední jiskru útrpnosti tím
udusil ve mně. Budiž vypuzen.
Vilém. Vypuzen ano. Ale jestli závěť
se řádná najde jemu k prospěchu?
Jindřich. Té nenašlo, a nenajde se více.
Vok. Mně slovo otcovo jest světější,
než popsané by byly pergameny.
Mé svědomí mně jinak činit nedá,
než abych levobočka bratrem zval
a dopřál mu ten nepatrný hrádek.
Jindřich. Za bratra že ho uznat máme? Nikdy!
Bych celé panstvo české vyzvat měl,
a spor by došel ku samému králi,
ta růže zůstane vyvržena!
Vok. I kdyby otec mu byl vymohl
práva v svém znaku nésti černou růži?
Jindřich. Aj, na to sotva Sezimovi lze
se odvolat. Kde ani závěti
stvrzené nestojí, tam opomenut
zajisté krok i ten. A byť by třeba
mu stateček byl z útrpnosti dopřán,
znak Růže, bratrství, mu neponechám!
Vilém. Já též ne, pokud právně nevykáže
se listinou, jasným že vědomím
jej otec náš za syna svého uznal.
Vok. Zde tedy úplně se rozcházíme.
Já Sezimu za bratra uznávám,
vy nic. Tak u konce jsme s poradou.
Nemněte, že bych proti němu svědčil.
Mne srdce hlas a slovo otcovo
dohání k tomu, co mám za pravé. (odstoupí.)
Silvia. Tak tvrdošíjný jest a zaslepený,
že proti matce staví se a bratřím?

Buď si; — jen vy když při mně setrváte.
Tak nepocítím zrazenôu se matkou.
Andrea (vystoupí). Sezima z Úští přibyl. Bude vpuštěn?
Jindřich. Aj, tedy přec se dostavil? Ať vejde.
(*Andrea* odstoupí.)
Silvia. Nechť pozná dnes ten drzý vetřelec,
jak růže umí chrániti svou ryzost. (Všickni se posadí.)

IV.

Sezima (vystoupí), *Andrea, předešlí.* (*Andrea* zůstane v pozadí státi.)

Sezima. S hbitě tlukoucím srdcem přicházím,
pozdravit bratry — syny otce mého.
Vyzvali ste mne, — ejhle, zde mne máte
a bratra přijměte do kruhu svého.
I já z kořene vyšel slavné růže,
i ve mně krev též Vítkovcův se proudí,
a blaze mi, za otcovu-li vinu
synové syna krutě neodsoudí.
Jindřich. Já slovům tvým, mladíku, nerozumím.
Co o bratřích tu mluvíš, o Vítkovcích,
o slavné růži — nepochopuji.
Zde synové jsou Vítka Vítkoviče, —
tam matka jich, našeho otce choť,
a jiných větví rodokmen náš nemá.
Sezima. Jakže? což přeslechli ste otcův hlas?
Poslední slova jeho nepronikla
vám srdce hlubiny? Zříkáte se mne?
Jindřich. Ano zříkáme, neboť neuznali
sme nikdy tě a nikdy neuznáme.
Sezima. Proto ste tedy přivolali mne,
byste mne snížili a zneuctili?

Víc hrd jsem ze statnosti své než z rodu!
S láskou sem vstříc vám vyšel, prosil o ni,
ne snad co žebrák, než co Vítkův syn,
jenž po přátelství s bratry svými toužil.
Vy odmítli ste je. Snad přijde čas,
kde hledati je budete zas u mne.

Jindřich. Myslíš? nezapomeň, že na mém hradě
jsou pevná vězení a hluboká,
v nichž přepych tvůj se snadno ochladí.
Než, — nechci zničit bídnou jsoucnost tvou;
jinou ti ale kladu otázku:
Jakým ty právem sídlíš na Úští,
na pána hraje si našeho statku?
Lid pobuřuješ, nový řád zavádíš,
poddaným hnusné dáváš svobody
a práva panstva příkladem zlým rušíš?

Sezima. Tvá vyhrůžka mne neleká. Vyhlédni!
Tři sta sedláků sem mne provodilo,
jsouť svědky bratrského uvítání! —
Na otázku otázkou odpovím:
Jakým pak právem ty panuješ zde?
Což si jen první slova otcova
doslechl a poslední ušla tobě?

Jindřich. Poslední slova umírajícího,
kde světlo jasné a svobodná vůle
už dožila, — na ty se odvoláváš?
Ten důvod nech si od jiných vyvrátit.
Vidím, žes nezkušený chlapec jen,
jenž nezná dědičného práva synův
před bohem i před světem uznaných.
To kážem ti, nejdéle do tří dnův
bys Úští opustil, — a na tvém štítu
nechť nikdy víc se neobjeví Růže!
Z neznámého nám temna vyšel si
a netrpíme v rodu samozvance.

Sezima. Tvé rozkazy se minou účinku,
neb před svévolí tvou mne chrání závěť,
již otec zanechal mi na Úští.

(Podá závěť Jindřichovi, jenž nahlednuv do ní strne, a mlče ji Vilémovi podá.)

Vilém (k Jindřichovi.) Tu neni pochybnosti. Svědkové:
Vlček ze Zvíkova a Vicemír
z Prachatic, podpis otcův též i pečeť.
Listina dál se proskoumej, a je-li
pravá, tak nezbyde než uznat ji.
(Podá ji Smilovi.)

Smil. Zde nevím rady, všecko stvrzeno.
(Položí ji na stůl.)

Jindřich (k Sezimovi): Listiny této pravost vyšetří se.

Silvia (rychle předstoupí a uchopí se listiny.)
Nač vyšetřovat věc nad slunce jasnou?
Na Úští schován byl ten list? — aj věru,
kdo pravý stav zde věci nenahlíží,
toho bůh hroznou ranil slepotou.
Na Úští schován, nalezen — a dodám, —
též zhotoven od šíbala jakéhos,
jenž padělal toliko písemnost,
by krátkozraké lidi postrašil!
Vlček ze Zvíkova a Vícemír
před lety mrtvi již, ti svědčit mají,
že Černá růže není plevelem?
Ač rok tu chytře naznačen i pečeť
a v zdánlivém pořádku vše se jeví,
přec neuznávám tuto palistinu,
ba za práci jen šejdířskou ji mám,
a lživý pergamen ten před očima
původce šalby ihned roztrhám.

(Roztrhne listinu a hodí kusy na zad. *Andrea* je rychle sebere a schová.)

Vilém (vstává, jakož i ostatni.) Pro bůh, co činíš matko?
ustaň již!
Sezima. Tím osvědčili ste své smýšlení
a úkol můj zde vykonán. — Loučím se
s krvácejícím srdcem. Netušil sem,
že vaše zášť tak mocně vyrostla,
že i lidskosti zákonům se příčí.
Nuž s bohem! bratry vás už nesmím zváti,
snad budoucnost vás naučí mne znáti.
(odejde.)
Jindřich. Zbraň v rukou, matko, zlomila si nám
přechvatem svým, a vše tím porušila.
(odstoupí.)
Vilém. Zatarasíc nám cesty zákonu,
přístup ku právu si nám zamezila.
(odstoupí. *Smil* mlče za ním.)
Silvia. Tak odešli — a zůstala sem sama?
Andrea (předstoupí a poklekne před ní). O nejsi sama,
paní vznešená!
Mne viz u nohou tvých! Jen pokynutím
rozkaž, a odvážím se nejhoršího!
Silvia. Ano, tys jediný! Nuž tedy jednej,
a zničíš-li nenáviděnou chátru —
(podá mu obě ruce, jež on k ústům tiskne)
pak se mnou pojď, ocením věrnost tvou,
bys poznal lásku v prsou tlumenou.
Horoucí jícen vášní ukrytých
se otevři nám k blahým požíváním,
a chladem umořený život náš
se osvěžiž nás obou z mrtvých vstáním.

V.

Proměna.

Poušť jako v prvním jednání. — *Mlada* v jeskyni na kamenu sedí majíc varyto v ruce. Otevřením sceny vezme několik akkordů, pak varyto odloží.

Mlada. Jen na okamžik protrhly se mraky
a jasně zalesklo se před očima; —
pak šero zas. — — On snad nepřijde víc!
Oh, kdyby věděl, co v mých prsou dřímá.
(Zahloubá se v myšlénky.)

Sezima (vystoupí). Sotva sem krok učinil do světa
a již mne na všech stranách krutě ranil.
Sobectví vládne, silnější slabšího
utiskuje, a řád z předsudků vyšlý
trním posázel cesty života.
Se štěstím svým se člověk narodí,
a komu osud v kolébce už hrozil,
ten nedopídí úsměvu se jeho!
Proč opravdivost jiná jest než pravda?
Proč srdce svět zná jiné zákony
a skutečnost zas jiné? Buď jak buď!
Jedno mi zbývá přec — mé svědomí!
A láska-li můj život osvětlí,
pak honoste se rodem, štíty, hrady! —
Můj hrad, můj štít, mé blaho leží zde!
a ze srdce mi nevyrve je nikdo!
(Přistoupí k jeskyni.)

Mlada. Ty, pane, zde? o jak jsem potěšena,
že myšlénky tvé potkaly se s mými,
a sem tě vedly v naši pustinu.
Bylo mi úzko! otec nevrací se
a o tobě sem mnila, bratří kruh
že v tobě utlumí zpomínku na nás.

Sezima. Nemám už bratří. Pásmo rodinné
se přetrhlo, kdež utužit se mělo.

Mlada. Tak opět, pane, osamotněl si
a znovu nad tvým životem se stmělo?
Sezima. O nestmělo se, pakli naděje
mi z jiných jasnějších zasvítá očí! —
Hořkostí naplněn, přemožen žalem
nad sebou, nad životem zoufal sem.
Tu jemný hlas se ozval v srdci mém:
Nezoufej, v lásku vyšší důvěřuj,
v té lásky lůno polož osud svůj!
Tys, Mlado, v mých ji prsou zanítila! —
O kéž by jiskra jiskru probudila,
a srdce k srdci přilnulo, pak rád
se vzdávám skvělých výhod veškerých,
jež jmeno slibovalo, jenž mi dáno.
V tvém objetí, na drahých ústech tvých
by život můj byl věčně jarní ráno.
Mlada. O pane! jak ti možná skloniti
se k dívce tak opuštěné, tak chudé,
že mezi lidmi ani přístřeší
nemá a ničeho a nikoho,
jenž na světě by šírém k ní se hlásil!
Sezima. Věř v tajemnou jen mocnost soucitu,
jenž kouzlem neznámým dvé duší poutá,
Ten neptá se, koho svět uznává.
Byť v prachu bysi tkvěla, ponížena,
byť všecky srdce se ti uzavřely, —
zde — v mém bys došla náhrady,
a všecka láska, již ti svět odjímá,
v tom jednom pramenu v tok jeden splývá.
Mlada. Tak miluješ mne, pane? — Outrpnost —
či láska to? — O cítím, cítím
té moci žár i v prsou svých. Poznávám,
že první hled tvůj v srdce mé se vryl,
tak hluboko, že všecky výstrahy
a tklivé napomínky dědouškovy
nebyly s to ji ve mně uhasiti!

Sezima. Dědoušek tvůj ti dával výstrahy?
 což tušení měl o mé lásce k tobě?
Mlada. O ne. Od dětství už mi vštěpoval
 nedůvěru v cit sobě nerovných.
 Nenávidí, kdo panské jmeno má.
Sezima. Tomu i já sem se už naučil. —
 Jen levoboček jsem, snad chudší tebe,
 a zázrakem-li osud nepřispěje,
 tak nebudu i já mít přístřeší!
 Co jeho však k té zášti přimělo?
Mlada. To nevím, pane.
Sezima. — Otce, matky nemáš?
Mlada. Už dávno tomu, co prý zemřeli.
 Neznala sem ni otce ani matky.
 Pokud mi paměť stačí, s dědouškem
 po vzdálených sem zemích putovala,
 až maně do Čech sme se navrátili.
 Za jakým cílem chodili sme, nevím,
 než mnoho nám zakoušet bylo bídy
 a neslýchaných, tuhých snížení.
Sezima. A žádné útěchy na smutné pouti?
Mlada. Oh přece! — zarmoucením, všemi strastmi
 života jasný mne provázel sen,
 a nikdy se ode mne neodloučil.
 Tak živý byl, tak ve mně se upevnil,
 že mysl vždy k němu se vracuje
 a nové útěchy z přízraku čerpá.
Sezima. O šťasten, komu aspoň krásný sen,
 trudnými zjevy života prosvítá!
 Vždyť k snění duch se v tísních utíká,
 v něm skormoucenost hledá úlevy,
 a v perutě je obrazivost splétá. —
 O čem si snila, Mlado? zjev mi to.
Mlada. Viděla sem se v síni nádherné,
 v ozlacené kolébce ležeti,

a jiným sladkým jmenem jmenovali
mne všickni; matčina se tvář
nade mnou skláněla i otcova,
a všecko blaho dětství ochvívalo
mé čelo. Vidím před sebou
vysoké sloupení, klenutí skvělé —
pak krásnou zahradu; ukolébavky
mi jemný pěje hlas, a ptactva švehol
se kol ozývá z keřů kvetoucích.
A pak — i probuzení chvíle jasna mi —
v hlubokém lese, v náručí dědouška!
To vše tak jasno mi, tak přítomno
jako nižádná jiná zpomínka.
Sezima. Opravdovým a trvalejším snem
ti láska buď. Ta v kolébku tě zlatou
zas uloží, a nad tvým jasným čelem
se roztoužený skloní milenec
a nejsladším tě zváti bude jmenem.
Mlada. O kéž by tento sen byl pravdivý
a nikdy, nikdy z něj bych neprocitla!
Sezima. Co svět mi celý? co můj smutný hrádek?
co znak i jmeno neuznávané?
Tvé lásky nádechem tvoří se ráj,
z nějž bratrův hadí zášť mne nevypudí!
Budou-li krutí z Růže pánové
mne pronásledovat, — s tebou a s matkou
půjdu pak dále mezi lepší lidi.
Mlada. Že by tě pronásledovali? — proč?
vždyť si jim přece ničím neublížil?
Sezima. Zlí lidé nečekají nikdy, až
se jim ublíží. Zášť jim vložena
do prsou, a bez příčiny, jen pro
zlou vůli svou činí i nejhorší.
Mlada. Aj, kdyby pronásledovali tě,
ukryj se zde i s matkou prozatím.

Hluboko do skal naše jeskyně
se táhne; viz jen, tmavá jíceň to
a dlouhá bez konce —
(Oba vstoupí hloub do jeskyně.)

VI.

Jaroš (vystoupí).

Tady to bylo. Ano, touto cestou
jej odnesli — a tady jeho duše
se na vždy odloučila od těla.
(Poklekne u mechového sedátka, na němž Vítek zemřel.)
O dobrý pane! Věrný sluha tvůj
jediný slzami svlažuje svými
úmrtné lože tvé. (Skloní hlavu k mechu.)
Samoslav (vystoupí). — Teď mým jest synem!
Velcí ho zavrhli, nechť tedy malí
jej chrání proti mocných násilí.
Vždyť jedna myšlénka je k němu víže!
Či není lid v poddanství uvržený
a zůstavený chudobě a bídě,
jako ten levoboček odstrčen,
oloupen o část dědičnou, již bůh
všem dítkám svým na zemi udělil? —
Pergamen roztrhli ste! Zkuste toho,
zda povede se vám též protrhnouti
řetěz, jímž zbouřený vás obežene lid!
(Spatří Jaroše.)
Kdo to? — Aj, ty zde, věrný Jaroši?
Jaroš. Odpusť, nábožný muži, poklid tvůj
že ruším. Cestou jsem na Úští
ku panu Sezimovi s poselstvím,
a tu mi nedalo, bych nenavštívil
smutné to místo, pán kde skonal můj.

Samoslav. Ty více pohřešuješ pána svého,
než otce vlastní jeho synové.
Jaroš. Žel bohu! Za mou věrnost, oddanost
mne vyhnali.
Samoslav. — Aj, tebe vyhnali?
Nuž, — mají k tomu posud moc a právo.
Jsi ženat?
Jaroš. — Nejsem.
Samoslav. — — Bohu za to děkuj.
Kdybys měl syna, učinili by
z něj žoldnéře, by krví svou přispíval
k nasycení jich choutky výbojné.
Kdybys měl dcery, a bylaby sličná,
tu ovšem láskou blažili by ji
na čelo vtisknouce jí známku hanby.
Jaroš. Ne všickni zatvrzelých srdcí jsou.
Nejmladší, Vok, mne přijmul do služby.
Ten s nimi rozešel se na vždy snad
a od matky a bratří se odloučil.
Samoslav. Zajisté svadili se o dědictví.
Jaroš. Ne o své, nýbrž o Sezimovo.
Vok levobočka uznává a nechce,
by oloupen byl o svůj stateček.
Vzkazuje mu bratrský pozdrav svůj
a na Krumlov jej přátelsky zve k sobě.
Samoslav. Na Krumlov pravíš? a s tím poselstvím
se k Sezimovi ubíráš?
Jaroš. — Tak jest.
Samoslav (pro sebe). Není to lest jen? či sám bůh
chce tomu,
by hrozivé se mraky rozstouply?

(*Mlada* a *Sezima* vystoupí z jeskyně.)

Mlada. Aj, dědeček už navrátil se, viz!
Sezima. Přišel sem zpravit tě o výsledku
prvého sejití se s pány z Růže.

Samoslav. Již zpraven jsem. Tvůj lid mne poučil,
jak laskavě tě bratří uvítali.
Než nezoufej; co v Hradci zrušeno,
to na Krumlově snad se napraví.
Jaroš. Pan Vok tě uznává a zve tě k sobě.
Sezima. Vok Krumlovský? ten nebyl mezi těmi,
jenž přepychem svým urazili mne!
Tak lepší on jest druhých? dejž to bůh!
Vyřiď mu, v srdci že jsa potěšen
se dostavím.
Samoslav. — Jest tedy mužem citu?
To objeví se chvílí jedinou!
Já též na Krumlov odeberu se.
Mně Vítek svěřil slova některá,
jež potěší zajisté pána tvého.
Však půjdem hned. Dnes co se nespraví,
k tomu snad zítra už by pozdě bylo.
Mlada. A samotna zde zase dlíti mám?
Mně tu tak ouzko bez tebe, dědoušku.
Sezima. O doveď ji na Úští. Máť si přeje
vás poznati. Potěš ji slovem svým
a Mladu svěřiž její ochraně.
Samoslav. Na Úští? — já? — k tvé matce jíti
mám? —
Čas ovšem kvapí — zdržovat se nelze —
však děvče též zde ostat nemůže.
Buď si. — Nasadím noc. — Doveďte ji
na Úští — jděte napřed jen — já přijdu.

Jaroš. Mlada. Sezima odstoupí.

Sezimo! ještě slovo.

(*Sezima* se vrátí.)

Mladíku,
rozhodný krok to, na nějž se odvážíš.
Já tolik zkušenosti nabyl sem,

že nedůvěra ve všem mne ovládá
Nevěřím slovům, pokud skutky mlčí.
Až Voka poznám a se přesvědčím
že tím jest, za jakého se vydává,
pak navštiv jej. Dřív já s ním promluvím.
Ty ale nemeškej, seber svůj lid
po vsích, a ráno s ním mne očekávej
v Krumlovském podlesí. Tak učiň hned.
Je-li to úklad tobě strojený,
tak ona divoká započne hra,
jež právům naučí ty hrdé pány.

(*Sezima* odstoupí.)

Samoslav. Mně tedy jest navštívit Svatavu! —
Už nyní? jakés tušení mi praví,
že bych se dlouho s ní pak neshledal! —
Jsem na rozcestí. Touha k ní mne táhne
a zpomínky mne od ní odpuzují. —
Jest-li nesnadný krok byl rozchodu,
tak mnohem nesnadnější jest shledání.
A přece má je dceř, krev krve mé,
a mezi mnou a hříchem jejím leží
hrob, v němž se vinník chová smířený. —
Snad nepozná mne. Hoře, čas a bída
hluboké stopy vryly v tváře mé.
Tím líp! tak aspoň přesvědčím se, jak
na otce vzpomíná a v srdci jejím
zda místa zbylo pro památku jeho.
Ještě mi jednou lásky úsvite
se zjev, a po trápeních pekelných
mne na okamžik v nebe nech nahlédnout!

(Konec II. jednání.)

Jednání třetí.

I.

Bouřlivá noc. Velká síň na Úští, mdle osvětlená lampa se stropu visí. V pravo a v levo dvéře. Na pravé straně stolek a křeslo. Na levé též.

Jaroš. Tak úzko mi tu jest, tak teskllivo,
že raději bych venku v lese kdes
v křovinách přenocoval, nežli zde.
Vzduch naplněn je tady látkami,
jež prsa súžují a dechu brání.

Lubor (vystoupí). *Jaroš.*

Lubor. Posud u paní jest ten poustevník?
Jaroš. Ano, a příliš dlouho mi tam mešká.
Chtěl ještě dnes jít se mnou na Krumlov.
Lubor. Dnes ještě? lesem? v noci bouřlivé?
Jaroš. Líp v lese, nežli zde. Smutné to hnízdo!
Jak zcela jináč u nás na Krumlově!
Tam všady jasno, veselo a živo.
Lubor. I pán tvůj tedy jasné mysli jest?
Jaroš. Mladý a poctivý, přímý to mladík.
S dobrými srdce dělil by, však zlé
nenávidí a pronásleduje.
Lubor. Má tedy přece kohos na vrubu?
Jaroš. Ano. Andrea zvlášť mu sůl je v očích.
Lubor. Andrea? kdo jest ten? cizí mi jméno.
Jaroš. Toho neznáš? Nebýval's na Krumlově?
Lubor. Jen málo kdy a na krátké jen chvíle.
Celý svůj život trávím na lesích.
Jaroš. Což zde na Úští si se narodil?

Lubor. Ne. Děd můj šípařem byl, otec též.
Já vyučiv se jeho řemeslu,
oblíbil sem si potom lovectví
a mnohá léta ve hvozdě sem žil
co pomocník lesního, Samoslava.
Jaroš. U Samoslava, — u onoho — jenž —
Lubor. Ano, u toho. — Vím, kterého míníš.
Jaroš. Kde as ten člověk složil kosti své?
Lubor. Snad doposud je pohromadě má
a chodí s nimi. — Ale ty si mluvil
o jakémsi Andreovi —
Jaroš. — — To lišák,
ničemný darmochleb cizácký, úlisník!
Ten dva má velké vroubce u Voka.
Jeden, že dvoří paní Silvii
víc, než jí sluší od něho přijímat,
a druhý, větší, — že byl Vítkův zrádce,
jenž vyslídiv tajemství jeho kdys,
je ihned dones jeho manželce.
Lubor. A ta nemálo asi zuřila.
Jaroš. Hrozně! Kdož ví, co by se bylo stalo,
by ubohý náš pán byl nezanikl! —
Však — horšího se nemohlo už státi.
Lubor. Kdo as se dopustil té hrozné vraždy?
Jaroš. To jediný bůh na nebesích ví!
Pan Vok probdívá noci přemýšlením,
jakby se stopy vraha dopídil!
Lubor. A nemá nikoho v podezření?
Jaroš. Aj příteli, zlá věc je podezření.
Pro důmněnku člověka zničit snadné jest,
však nesnadné mu navrátiti čest
i po jinakém jasném přesvědčení.
Lubor. Ty mluvíš jako kniha; ale věř:
Slepý nenajde, nýbrž vidoucí.
Dost blízko leží snad, co pán tvůj hledá.

Však slyš — jak hlučný hovor vedou tam.
Máš zbraně při sobě? — Já obávám se,
by onen muž Svatavě neublížil.

Jaroš. Ten poustevník? co pak ti napadá!
To dobrý, nábožný, ochotný člověk.

Lubor. Což ty ho znáš a víš, že dobrý jest?

Jaroš. Poněkud ovšem podivný se jeví.
Chvílí mi při něm srdce roztájí,
a chvílí zase obejde mne mráz,
když z hluboko zapadlých očí jeho
vyšlehne plamen tak uchvátivý,
že celou vnitřností mou zatřese.
Tu jest mi, jak bych ho už kdes byl viděl,
i jeho hlas mi známým zvukem zní.

Lubor. Já mnohonácte lét ho neviděl, —
přec poznal sem jej hned.

Jaroš. — Jak? — Ty ho znáš?

Lubor. Dost dlouho sem s ním v lese obcoval,
než abych nevěděl, že člověk ten
jest schopen zášti a msty krvavé.

Jaroš. Pro bůh! ty domýšlíš se, že ten muž —

Lubor. Ticho, — již přichází — pojď se mnou
jen —
ty vidíš se mi poctivý být člověk —
svěřím ti něco slov pro pána tvého.

(Oba odstoupí.)

II.

Samoslav a Svatava.

(Vystoupí z dveří v pravo.)

Samoslav. Utiš se, Svatavo. Noc tvého žití
se končí, a den nový ti nastává.
Tvůj syn jest nezkušený sice jinoch
a mírné, neodvážné povahy,

však dobrý základ v mysli jeho jest
a sám mu druhé vychování dám,
trpný by mladík stal se mužem činu.
Však Mladu — považuj za dceru svou,
a neprojev jí pravý věci stav,
pokud nebude všecko vyrovnáno.
Och, zle sem učinil, nevinné dítě
že v slepotě msty v svůj sem osud strhl!
Nuž, napravím, co napravit se dá!
Buď s bohem! k šťastnému-li cíli cesta
na Krumlov povede, tak zítra již
se čelo tvé — snad na vždy vyjasní!
Svatava. Jen ještě několik okamžení
po dlouhých létech dopřej dceři své.
Proč chvíle útěchy jsou jen tak krátké
v životě, plném trpkých zarmoucení?
Ó sečkej ještě, abych pochopila,
že není sen, co dnes mne blažilo.
Samoslav. Tvé hoře pohnuly mým srdcem, věř!
Ni na krok bych se od tebe nevzdálil,
by péče o tebe nekázala
bych přerušil, co zlého proti tobě
a synu tvému páni z Růže strojí.
Snad jediná jen tato zbývá noc
k ukojení rozechvělých už vln,
a jestli Vok též sklame Sezimu, —
tak župy okolní se bouří střesou! (Odstoupí.)
Svatava. Kam zaměřuje? — nepochopuji,
k jakému cíli vést chce Sezimu.
Och otče, dopřej míru sobě již
i nám, a nech nás v osamotě žíti!
Jsi stár, tvá mysl žádá poklidu, —
proč k novým bojům vybuřuješ srdce?
Nerovný zápas to s mocnými pány!
A já? — já nebažím po lesku více!

Líp by mi bylo, kdybych opuštěna
se synem svým po světě bloudila,
než v strachu žíti a sčekati chvíli,
jež poslední snad ranou zničí nás.

(Z komnaty v levo zaslechnouti jest několik akordů na varyto.)

To dítě nespí. Och ta ubohá!
O dětské blaho oloupena — pro mne!
a otec můj byl jejím ničitelem!

(Otevře dveře komnaty v levo.)

Dívčinko, což i tebe spánek minul?
Mne též. O zůstaň u mne, dítě drahé.
Hrou, písněmi ukracuj trapnou noc,
až ranní červánky nás uvítají.

(*Mlada* vystoupí s varytem v ruce.)

Mlada. Mne hrozný ze spaní vytrhl sen
a mysl pobouřil divými zjevy.
Tu povstanouc sem sáhla k varytu,
bych se ukojila. — To působí.

Svatava. Kdes naučila se hraní a písním?

Mlada. Dědoušek učil mne. — Ó drahá paní,
ten nástroj budí ve mně zpomínky
na trpké dny žebroty v cizině.
Jím sme se živili.

Svatava. — Ubohé dítě!
A předce hledáš při něm útěchy?

Mlada. Když rozzvučí se, tu již v jiný svět
se unešena cítím. Všecky hoře
se mne spadávají a jest mi volno. —
Chceš poslechnout snad některou z mých písní?

Svatava. O hraj, a na chvíli i mne zbav tísní.

Mlada (hraje a při tom mluví):

Hluboká noc na lesinách,
jen slavík zapěl v dubinách,
tiše tichounce.

Tu měsíček vystoupil z hor
a haluzím se vkrádal v bor
tiše tichounce.
Dotknul se vlnky potoka,
ta povzdychla si zhluboka
tiše, tichounce.
Zulíbal lístky na větvích,
ty rozchvěly se v touženích,
tiše, tichounce.
I dívčiny okmitnul tvář; —
tam na slzích utkvěla zář —
tiše, tichounce.

Ku konci písně se v pozadí objeví *Andrea* a za ním zástup zbrojnošů. Tiše přistoupí až k Mladě, kdežto ona ještě akord dohrává, a uchopí ji za ruku.

III.

Mlada, Svatava, Andrea, zbrojnoši.

Mlada. Pro bůh! kdo to? —
Andrea. — Aj tiše, jen tichounce.
Svatava (povstanouc). Kde hradní jest? Kdo jsi? co hledáš zde?
Andrea. Tebe, — a koho více tady najdu.
Ty's paní hradu? matka Sezimova?
Svatava. Ano, ta jsem. Co žádáš ode mne?
Andrea. Od tebe nic. A kdo je tato druhá?
Svatava. Dřív mluv, kdo ty jsi. Co ti po mé dceři?
Andrea. Ty také dceru máš? to nevěděl sem.
(Ku zbrojnošům:)
Světla sem! pochodně! Vše prohledejte,
kdo protiví se vám — buď zahlazen!
Několik zbrojnošů odkvapí.
Svatava. Ó bože! co si na mne znovu vyslal?
Mlada. Pro bůh! co chtějí zlí ti mužové?
Žoldnéři s pochodněmi vystoupí.

Andrea. Osaďte všecky k hradu přístupy.
Tu zde — do hladomorny odveďte.
(Ukáže na Svatavu.)
Svatava. Ha, pozdě dnes ste přišli, vrahové!
Sezimy, jejž hledáte, není zde;
však s ním i jiný mstitel se navrátí
a přehrozně vám zrádu vaši splatí!
(Zoldnéři ji odvlekou.)
Andrea. To známe! Ženské hrozby, ženský pláč
a ženský smích — vše jednu cenu má.
Nuž a co s touhle? (Zarazí se a pohledne na Mladu.)
Aj, tvář andělská!
Tím vzezřením mne druhdy Silvia
uchvátila, a hle, tu odlesk její,
a všecka vášeň, již sem v prsou choval,
se probuzuje mocným výžehem.
Ó nestrachuj se! před tebou zbraň skládám.
Tam vítěz, tobě vstříc sem přemožen!
Mlada. Co žádáš? strachem naplňuje tvá
mne řeč.
Andrea. — Co žádám? — Slovo příznivé,
hled milostný a posléz lásku tvou.
Ač v zlé si příhodě mne poznala,
přec na tvé pokynutí — domov smutku,
hrad Úští promění se v sídlo jasné
a vlhké kolem lesy v rajské sady!

IV.

Proměna.

Síň na Krumlově jako v I. jednání.
Vilém. Vok.

Vilém. Nejinou tedy odpověď dáš bratřím?
Vok. Ne. Vyřiď jim, že za to Sezimu
ctím, poddané své roboty že sprostil,
a sám že následuji příklad jeho.

Vilém. Tím všecko panstvo proti sobě zbouříš.
Vok. Že všecko panstvo? Mýlíš se, Viléme.
Zbývá nám v Čechách ještě něco pánův,
již věrni starým právům země této,
s lidem ve spojení, ne v odporu —
svou i své vlasti slávu pěstují,
Ti pochopí nás, spřátelí se s námi —
Vilém. Se Sezimou as sotva; neboť nízkým
své jméno poškvrnil už podvodem. —
Nepravost listiny jasně vysvítá.
Vok. A jakých máte toho důvodův?
Vilém. My hned když odešel uznali sme,
že matčin přechvat se dá napraviti,
i hledali sme stržky závěti.
Než, — byly už ty tam. — Zmizely s ním.
Sezima viny své si povědom
odstranil chytře svědectví to lživé.
Mělť bystrý matčin zrak přece jen pravdu.
Vok. I toho nejsou ještě důkazy.
Důmínka důmínkou se nepotvrdí.
Však pravda-li jak pravíš, nuže pak
si pospíším, bych matku odprosil.
Vilém. Ta na nás na všecky se příliš hněvá,
a chystá se na cestu do Florenci.
Vok. Aj, totě dávné bylo přání její.
Na české půdě nejsouc zrozena
nemilovala nikdy tuto zem.
Domov ji k sobě táhne, jako mne
i tebe vždy by táhlo toužení
tam, kde kolébky naše druhdy stály.
Co listiny se týká, osvětlí
mi Sezima, jejž právě očekávám.
Vilém. Sezimu očekáváš? přijde sem?
Vok. Ano, dal sem jej pozvat na Krumlov.
Vilém. Tak tedy si uvítej hosta sám.

Já se s ním nechci dříve sejíti,
až jméno jeho bude očištěno.
S tvou odpovědí nerad odcházím;
nechť kroků svých jen brzo nepykáš!
(odstoupí.)

Vok. Nepyká člověk činů spravedlivých,
byťby mu z nich i vzešly nehody.
Pokud svědomí hlásá: dobře's jednal,
potud si lidských hlasů nevšímám. —
O Sezimovi přesvědčím se sám
a na čele mu budu čítati,
zda schopen podvodu jest, — čili nic. —
Proč jen se Jaroš nevrací tak dlouho?
Podivno věru. — Už by zde měl být.

V.

Samoslav (vystoupí). *Vok.*

Vok. Vítej nám na Krumlově, zbožný muži!
co přimělo tě opustiti poušť
a navštíviti mě? Přicházíš vhod,
neb toužil sem už po rozmluvě s tebou.
Samoslav. Jest mi zde vykonati povinnost,
již otec tvůj mi vložil do srdce.
Vok. Vím dobře, že se s ledačím ti svěřil,
co věděti i mně je důležité.
Samoslav. Zanechal závěť schovanou na Ústí.
Vok. Pohříchu zničenou. To známo mi.
Však nejistého prý jest původu
a zmizely i stržky. Domnění
padá na Sezimu — že odstranil je.
Samoslav. Sezima? Tutě dobře učinil,
že zevrubně mi líčil výstup s bratry.
Spozoroval co druzí neviděli,

že jakýs muž, jenž uvedl jej v síň,
je schoval. — Hradní lid ho zval Andreou.
Vok. Andrea? — Nyní všecko pochopuji.
Samoslav. A tomu máť tvá darovala Ústí. —
On sbírá lid, aby se hradu zmocnil.
Vok. Pokud já žiju, nebude tam pánem!
Než co se týká oné listiny,
ta v rukou těch je pro nás ztracena.
Samoslav. Na případ podobný zajisté otec
tvůj pomýšlel, a co muž prozřetelný
dvé stejných listin shotoviti dal,
jež uschoval na dvou rozličných místech.
Vok. To zjevil ti můj otec? Nuže rci,
kde hledati mám vzácný tento poklad?
Samoslav. Zde na Krumlově. V odpočívadle
naproti oknu přímo, za obrazem
se ve zdi ukrytá nachází skříň,
tam závěť druhou, svědky stvrzenou,
prý najíti lze, s onou na Ústí
doslovně znící. — V tvé jest tady moci.
Vok. Toť šťastné slovo, jež si projevil.
Nebude bratřím již se odvolávat
na neshody, na možnost podvodu,
a Sezimova práva dosvědčí se.
Já sem jej vždy zastával, přesvědčen,
že hoden jest mé lásky bratrské.
Jdu tedy hledati tu listinu
a najdu-li ji — tak se vyrovná
spor mezi růžemi — a bude mír!
(odstoupí do vedlejší síně.)
Samoslav. A bude mír! — Ovšem, mír mezi bratry!
A lid, jímž počal sem pohybovati,
jemuž sem slíbil, prapor Sezimův
že v čele jeho hrdě bude vláti,

ten lid, jenž čeká na zavolání,
zda zaměřený boj podnikne sám? — —
Osudu vůli nelze překonat; —
a osud velí mně, bych složil zbroje.
Zde vykonav, co provésti sem chtěl,
nač probouzel bych nové ještě boje! —
Nad Úštím nadějná se zoře rdí,
a Černá růže smí se k výši pnouti;
na tom mi dost — vím, nad ní bůh že bdí
nedaje právům jejím zahynouti.
Tím ukončila úloha se má,
a smířeného v srdci zas mne přijme
poušť tichá, hluku světa vzdálená!

(*Vok* vystoupí z vedlejší síně, nesa knihu zápisků a listinu v ruce, jež položí na stůl.)

Vok a *Samoslav.*

Vok. Hle nález znamenitý! neocenitelný!
Při závěti ležel též památník,
jejž otec vlastní rukou sepsal svou,
ode dne ke dni sobě poznamenav,
co potkalo jej během života.
Již zjasní se mi dnové minulí,
jichž tajemství sem marně stopoval.
Zde listina, jež Sezimy se týká.
Se závětí tou vstoupím před bratry
a dokážu jim, jakou křivdu činí. —
Však ne, — on sám ji předlož jim a uzři
tváře zahanbených. Kéžby už přišel
a poznal věrného mu bratra Voka!
Samoslav. Ó, nyní přijde. Letmo přikvapí
a na tvých prsou projeví své díky!
Urychlím kroky své, bych šťastnou zvěs
jemu a matce jeho donesl.
Vok. Na Úští jdeš? aj, tedy vyzvi jej,

by nemeškal se u mne objeviti,
a na důkaz, že není klamu ve mně,
tu vzácnou listinu mu odevzdej.
Rci mu, že náchylen jsem nešťastným,
a koho osud pronásleduje,
ten na Krumlově najde útočiště.
(Dá mu listinu.)

Samoslav. Tvá slova blahočiní srdci mému.
Po dlouhých létech zřím zas člověka,
jakého po světě sem marně hledal! —
Takž na vzájem snad darem nepovrhneš,
jejž nelze lepším rukoum svěřiti.
Smutný to sice dar, krev na něm lpí,
než — drahou synovi buď upomínkou!
(Podá mu šíp, jejž pod pláštěm choval.)
Viz šíp vražedný, jenž tě otce zbavil! —
Vytáhl sem ho z čerstvé ještě rány.
(zvolna odstoupí.)

Vok (uchopí se šípu). To tedy jest ten smrtonosný nástroj,
jemuž podlehl mocný rodu kmen.
Zulíbám krev tvou, drahý otče můj,
a hlava má před stínem tvým se skloní! —
Jak malý bodec, a přec účinku
tak velkého přehroznou příčinou! —
Hle, rozluštění životné pohádky!
Na nitce visí jsoucnost člověka, —
a všecky její přítěže, radosti — žaly —
mžikem propadnou, když se nitka přetrhne!
(Položí šíp na stůl, posadí se k zápiskům.)

Zde života, — tu smrti tajemství! —
Snad najdu pásmo, jež je spojovalo.
(Nahlíží v zápisky.)
Tu mládí jeho, — první výlety
do světa. — Cesta do Italie! —

Zde horování lásky — Silvia! —
Ty nevíš, matko, jak tě zbožňoval! —
A zde již vzdechy nad přepychem jejím. —
Aj — nové tajemné tu lásky vznik —
Co to? — Samoslav, otec Svatavin. —

(Čte:)

„Milinu on odcizil, nikdo jiný,
a neštěstí-li jakés potká mne,
původcem jeho bude Samoslav,
neb vyřknul hroznou kletbu nade mnou
i nad Svatavou, ano projevil se,
že pomsta krvavá mu jedinou
po celý život bude úlohou.“

(Vstane.)

Světice boží! První světla kmit
zasáhl tmavé, nejisté bludiště!
Samoslav tedy — otec Svatavin,
a Sezima, nešťastný vrahův vnuk?
Kdož medle byl ten krutý Samoslav?
Nikdy sem toho jména nedoslechl. —
Snad Jaroš mi ten uzel rozplete.

VI.

Lubor vystoupí. *Vok.*

Lubor. Odpusť mi, pane, že tak udychtěný
do síně vrážím; z Ústí přicházím,
kdež události se věci přehrozné.
Vok. Kdo jsi? co stalo se? kde Jaroš jest?
Lubor. Jsem hradní oné budovy nešťastné.
Hrad přepaden byl, Jaroš uvězněn
a paní má snad v hladomorně zajde.
Mně s tíží jen se tajným východem
povedlo prchnout a donést ti zprávu.

Vok. Kdo opovážil se přepadnout Úští!
Lubor. Nevím, ba ani času nestačilo,
bych s Jarošem se smluvil. Slyše lomoz,
vyběh sem z komnaty a hrůzou trnul.
Hrad už byl v rukou cizých zbrojnošů!
Ukryv se zřel sem, jak do jizby mé
se vedrali a Jaroše odvlékli.
Kdo vůdcem jich, ví bůh! — Však krátce
před tím
se objevil tam člověk podezřelý,
jenž z hradu zmizel, ani nevím jak.
Vím, že je schopen zrády veškeré —
a ten zajisté loupež provedl.
Vok. Ty víš, že schopen toho, — tak jej znáš!
Lubor. Aj znám ho, znám, pohříchu příliš dobře!
V Krumlovských lesích sem s ním léta trávil.
Nešťastná příhoda jej vyhnala
do světa. Zášť ho zase vedla sem,
by po dědinách zločiny rozsíval!
Pane, starému uvěř sluhovi,
že nikdo jiný, než zlomyslník
ten, druhdy byl i vrahem tvého otce.
Vok. Vrah mého otce? a ty víš, kdo byl?
Lubor. Bývalý lesní Krumlovský — Samoslav!
Vok. Samoslav, otec Svatavy! tak přece
tě neklamalo tušení, můj otče!
Vypravuj vše co o něm víš; jak přišel
na Úští k vám? za jakou příčinou?
Kde nabral lidu k vydobytí hradu?
Lubor. Mám důvody, pro něž se domnívám,
že hojně spojenců má při svých skutcích.
Ó pane můj, i mne svědomí tíží,
že nevinným zločinu prostředníkem
snad sem se stal. Šipařem býval sem
a otci tvému zbroje uchystával.

Jednoho večera muž jakýs cizí
na Úští zabloudil. Tvůj otec právě
se Sezimou opustil hrad. Neznámý
však se mnou pobyl asi hodinu.
Na stolku ležel luk a jeden šíp,
nejlepší šíp, pro pána uchystaný.
Muž přemluvil mne, bych mu prodal jej
i s lukem. Běda, že sem uposlechl!
Pak předstíraje spěch, zas odešel. —
Tou nocí postřelen byl otec tvůj! —
Vok. Šíp poznal bys, jejž sám si pracoval?
Lubor. Aj, jak pak nepoznal bych práci svou,
a onen zvlášť ze všech vybraný šíp!
Vok (podá mu šíp). Byl to snad tenhle?
Lubor. — Bůh mi svědkem jest!
Ten byl to!
Vok. Ó jak divné cesty osud
si vyhledá, když stíhá člověka! —
A onen cizinec byl Samoslav?
Lubor. Nikoliv, mnohem mladší byl to muž,
než zajisté spojenec jeho — snad
jen pouhý nástroj nevyhaslé zášti.
Vok. To důminka. Však nevysvítá mi,
jak osoby, jak děje souvisí.
Lubor. Vím, Samoslav že po délší už čas
se u nás v lese v jakés brloze
ukrývá, právě v oněch místech, kde
tvůj otec za své vzal. Tu včera maní
se objevil na Úští. Doslech' sem,
že hodlá navštíviti Krumlov též,
by snad i zde jakousi proved zrádu.
Mžikem sem poznal jej — ač sestárnul,
a roucho ač jej kryje — poustevnické.
Vok. Jakže! poustevník onen — tože Samoslav?
Hoj blesky nebes! hnusný podvodník

se ke mně vkradl, tváří úlisnou
a slovy zrádnými mne oklamav?
Již neujde mi! vzhůru zbrojnoši!
Kde kdo jste na Krumlově, vzhůru všickni!

(Zvoní silně zvoncem, zbrojnoši se sběhnou.)

Vzchopte se! za ním! za ním rychle spějte!
Poustevník, jenž opustil právě hrad,
je loupežník a vrah! Rychle na kůň!
Dožeňte jej, a kdo mi živého
jej přivede, tomu se odměním
třetinou veškerých svých statků v Čechách!

(Konec III. jednání)

Jednání čtvrté.

I.

Les. V povzdálí ryk válečný. *Samoslav* přikvapí z pravé strany maje ruce na zad svázané.

Samoslav. O hanebnost, všech hanebností vrchol!
Mluvil, jakby měl srdce na jazyku,
a potom za mnou vyslal chátru svou,
jež dostihla mne, ruce svázala,
a kdyby, Sezimo, nebylo tebe —
snad bych už světla nebes neviděl!
Ó, kdybych se jen odpoutati moh'
a na ně vyrazit! jak lítá saň
bych řádil mezi těmi padouchy!
(Hledí za scénu.)
Hoj! už je ženou! divoký to hon!
Jen dál! Jen dál! dokažte zákeřníkům,
že vaše sprosté mlaty, kosy, kyje
rozrážet umějí žoldnéřské lebky!
Již zahnali je; — hozen tedy los!
Pánové z Růže nikdy neodpustí
sedlákům, že jich brance porazili.
Budou je stíhat, mrskat, uvězňovat
a rozkvasí tím chladnou jejich krev.
Tak mráček malý v mraky vyroste,
jež od dědiny k dědině po krajích
se rozloží a v bouřích vysypou. —
Již vrací se — v řad staví — klekají,
by Bohu děkovali za vítězství!

Za scenou zpěv sborový.

Hospodine, pomiluj ny!
Jezu Kriste, pomiluj ny!
Ty spáso všeho míru,
spasiž ny, i uslyšiž,
Hospodine, hlasy naše!
Daj nám všem, Hospodine,
žizn a mír v zemi.

Samoslav. Modli se, lide, vroucně modli se,
by pánbůh i na dále ti pomáhal.
S tím hloučkem snadnos dobře pochodil,
však přijde více jich a nastanou
ti větší boje a krutější půtky!
Sezima (vystoupí). Zdráv buď! Velebím prozřetelnost tvou.
Bych tebe nebyl uposlechl, zle
by se mi bylo na Krumlově vedlo!
(Odváže mu ruce.)
Jak pevně svázali tě, dobrý muži!
Kterak mi možná se ti odměnit
za přátelství a za tvou péči o mne?
Samoslav. Vše odplatíš, když mužně setrváš.
Již sem se domýšlel, že bude mír.
Na velkou věc pro menší zapomínat
sem počal. Umírala ve mně zášť
a záměry své ukládal sem v hrob.
Než, nechtěl osud tomu, poroba
by pravidlem zůstala pro výminku.
Sezima. Jak ale dále bude, to ví bůh!
Tím malým vítězstvím sem získal jen
přesvědčení, že boje započnou,
k nimž nevím kde hledati spojencův.
Samoslav. Nemáš ni přátel mezi velmoži
ni zbrojnošů. Jsi levoboček jen
ze společnosti pánů vyvržený.

Kdo tedy zbývá ti než chudina,
jež bídnou chatrč opustila svou,
by s o b ě prospěla pomocí tvou?
Zapomeň, že pocházíš z Vítkovců,
a na to jedině jen pamatuj,
že máť tvá v prosté zrodila se chýži,
a chudé dcery lidu že jsi synem.
Vítkovcové tě znáti nechtějí,
lid ale přijímá tě v náruč svou,
brání tě, propůjčuje ti své páže
a klade v tebe všecku důvěru.
Stůj při něm v boji proti robotám
a spojencův tisíce shrnou se
pod prapor tvůj a ti, jenž nyní znáti
tě nechtějí, zchvějí se před tvým vojem.
Sezima. Kdybysi radou mi přispíval ty,
nad konečným bych vítězstvím nezoufal.
Samoslav. Ne radou jen, i činem přispěji.
Či domýšlíš se, roucho poustevnické
že nedá být mi hlasatelem války?
Jsem jím už dlouho. Podryta je půda
po krajích, — vůdce jen se nedostává.
Postav se v čelo, zapůjč jméno své,
já chrániti tě budu tělem svým
a pomáhat, bys došel svého práva.
Sezima. Ó nevím, jak se stalo, že mé srdce
přilnulo k tobě jako k dobrodinci
a tvá že slova mne uchvacují,
i nelze mi nečinit po tvé vůli.
Samoslav. Což matka tvá se nikdy nesvěřila
ti s minulostí svou? —
Sezima. — Svěřila se mi,
a často oplakal sem ji i sebe!
Samoslav. Též o svém otci ti vypravovala? —
o přenešťastném Samoslavovi,

jehožto srdce mír — podkopal pán
a jehož vnuka nyní synové
tohotéž pána umořiti chtějí?
Sezima. Noci probděla v pláči, hořekujíc
nad neštěstím, jež rozvedlo ji s otcem.
Kdyby věděla, jeho kde je hrob,
pronikla by jej svými slzami
by srdce jeho změklo k odpustění.
Samoslav. Pro ni už změklo. — — Samoslav
jsem já!
Svatava dcera má a ty můj vnuk!
Teď pochopíš, proč světu tě chci vrátit?
Nejsem již osamělý poustevník,
než pomsty hlasatel a bojovník!

(Strhne poustevnický plášť a objeví se v oděvu loveckém.)

Již netřeba mi toho zakuklení!
Směle povznesu lovecký svůj nůž!
Nechť poznají ti páni na svých hradech,
co váží sprostý, odvážlivý muž! —
Sezima. Ty Samoslav jsi? děd můj oplakaný?
A Mlada? —
Samoslav. — Sirotek — mně rodem cizí.
Čím tobě jest, to vysvětlí se dobou!
Než — meškáme zde dlouhým hovorem
a nad Svatavou stahují se mraky.
Na Úští spěj a odveď matku svou
i Mladu do poustevny. Bezpečná to skrýš.
Já zatím s lidem sbouřím vesnice
a zástup rozmnoživ osadím hrádek tvůj. —
Zmuž se, mladíku! Velká úloha
ti kyne. Štěstí své kdo vyhledává
v tom, že přispívá k uvolnění jiných,
ten staví se na výši doby své
a nad sobíky daleko vyniká!

Sezima. Již ve všem uposlechnu rady tvé.
Můj osud tomu chce. Bůh mi pomůže!
Buď oslav se, buď padni Černá Růže!
(odstoupí.)

Samoslav. Nepadne! Vždyť nevhání v boje lid
pro choutky své, a ten, kdož při ní stojí,
pro sebe válčí, pro svou rodinu,
a dítky své vymáhá z poroby. (Hledí za scénu.)
Aj, rozložili se už po lese
a odpočívají po boji snadném.
Ti krátkozrací! — Nerozstavili
ni stráží, ježto by je hlídaly!
Jak snadno přepadnouti by je moh
Vok s lídem svým a všecky je pobiti. —
Bude to těžké s nimi počínání!
(Odstoupí stranou, ku které byl hleděl.)

II.

Vok. Lubor. (Vystoupí z druhé strany.)

Lubor. Viz, pane, jeho plášť! vrátí se zas.
Vok. Netuší, že se vrátí naposledy.
Již nelze jináče než krátkým soudem
jej odstranit, by déle lid nemámil.
Lubor (Hledí za scenu). Tam zástup rozptýlený po lese
hoví si na drnu. — Samoslav budí je.
Jen několik jich povstalo. — Jdou s ním. —
Dává jim rozkazy — na stráž je staví.
Jen hlouček žoldnéřů tvých by zde bylo,
tam z oněch neušel by ani jeden.
Vok. Nemíním lid ten marně vražditi.
Je oklamán a lháři uvěřiv
domýšlí se, že dobré věci slouží.
Má pomsta čelí jen na Samoslava.
Lubor. Již přichází! Pane — ukryjme se.

Vok. Otče! požehnej meč mstitele svého!
(Oba odstoupí.)
Samoslav (vystoupí). Vše utichlo. Krumlov jak ve snách dlí.
Ještě as hodinu lid odpočívej,
pak rozzvučí se zvonky na poplach
po dědinách, pohrozí tyranům,
a divoký nastane v kraji hon.
(Rozestře plášť pod stromem a posadí se.)
Kam dosahuje vina jediná?
Kde končí sledy jediného hříchu?
Sotva že Vítek překročil můj práh,
již všecko blaho z chýže prchalo. —
Byl vinníkem on sám? Ne, bohatství
a mocnost, nádhera mu pomáhaly!
Těm platí zášť má, — k pokoření těch,
boj tento na život a na smrt podnikám.
Vytáhne listinu a nahlíží v ni.
Vše jasně tu naznačeno. Ni král
ni soud nemůže odepříti práva
osobám, jimž listina tato svědčí.
Již nevyrvete ji a nestrháte! —
Však Sezimovi nepomohla by
proti násilí bratří. Dříve pokořeni
být musí, — pak uznají levobočka.
Lubor (vystoupí v pozadí). Samoslave!
Samoslav (položí listinu vedle sebe a vstane). — Kdo zná zde jméno mé?
Lubor (předstoupí). Bývalý druh tvůj v lesích Krumlovských!
Samoslav. Co ty zde hledáš? Znám tě, Lubore!
Býval jsi hlídačem před chýží mou,
když Vítek se Svatavou milkoval.
Jsi nyní vyzvědačem synův jeho?

Lubor. A kdybych byl, a tebe vyhledával,
nečinil bych než svatou povinnost.
Samoslav. Moh' bych tě skolit jedním okamžením;
však chuďas jsi a s chuďasy neválčím.
Vok (vystoupí). Tak se mnou snad se budeš potýkat?
Samoslav. Aj, vidím zas tvou lícoměrnou tvář?
Když pochopové tvoji uprchli,
přišels mne vyhledati sám? Vždyť měls
mne na Krumlově při ruce, proč teprv
za mnou jsi vyslal vražedné své roty?
Vok. Proto že sem tě neznal, bídníče,
nevěda, prosté roucho kajicníka
že kryje černé srdce vražedníka.
Bůh oslepil tě; sám's objevil cestu,
jež vedla přímo k tvému odhalení.
Otec tě naznačil co vraha svého,
vem odplatu za vše své zločiny! (probodne ho.)
Samoslav. Zráda! Povstaňte! (klesne.) Dobřes mě-
řil, Voku!

(Venkované přikvapí.)

Vok. Kdo se mne dotkne, tomu smrt! Vok z Růže
pán na Krumlově jsem, a proti vám
netasím meče, leda k obraně.
Zde tento muž vás ale oklamal.
V zločinech trávil dny života svého.
Nevinné dítě zanes, sestru mou,
kdes v úkrytu ji zahladiv. Na vlastní
svou dceru vyslal hrůzy kletby,
a otce mého, Vítka Vítkovce,
z krvavé msty úkladně zavraždil.
Samoslav. Tu závěť — Sezimovi odevzdej. —
Očištěn vstupuji před boží tvář.
Tvá sestra na Úští se nachází.

Za jmenem Mlada — Milina se kryje. —
Vraždou — jsem nevinen! (Zemře.)
Lubor zdvihne závěť.

Vok. — — O hrůza! se lží
do hrobu klesá, aby posledním
svým slovem proti mně vás popudil.
Já ale boha se dokládám, syn
že zde se pomstil jen na vrahu otce,
a ne na vůdci zbouřeného lidu.
Znám vaše útrapy a stížnosti
a své poddané sprostil sem už robot.
Jděte a tažte se sedlákův zdejších,
dědiny vůkol všecky přisvědčí,
že na mých statcích svoboden jest lid.

III.

Proměna.

Na Úští jako v třetím jednání. Světlo denní.
Andrea (za stolkem sedě maje pohár před sebou). *Jaroš.*

Andrea. Mne v srdci hněte, dobrý Jaroši,
že omylem zde uvězněn jsi byl.
Navrať se šťastně a rci pánu svému,
že z vůle své sem nezmocnil se Úští,
než na rozkaz jen paní Silvie.
I Svatavy mi věru líto nyní
a kdybych směl, propustil bych ji hned.
Jaroš. Potěšen bude pán můj z této zprávy.
Andrea. Uznávám též a velmi toho želím,
že s panem Vokem sem se neshodl.
Již vím, že nejlepší on z bratrů svých,
a přímá, poctivá, šlechetná duše.
Tak vůbec stává se, že někdy člověk
za špatné má povahy nejryzejší —
a zlým že věří a je podporuje.

To vše se mění. Přijde-li pan Vok,
otevřeny mu stojí brány Ústí. —
A ty mi starče také odpustíš?
Jaroš. Od srdce rád. Jen při tom setrvej
a ubohé Svatavě neubližuj.
Pan Vok ti toho nezapomene,
žes jediným zde ochrancem jí byl. (Odstoupí.)
Andrea. Takž jedna věc by byla spravena.
Nyní mi Vok jest hlavní osobou
a ostatní ti z Růže panáčkové
i s matkou jejich jsou už zbytečni.
Vše na rub obrátím, — nejprvé sebe,
a počnu dnes být ctnostným člověkem.
Ať žije cnost! — (pije.) Hezká to věc, ta cnost!
a kdo je pánem, tomu velmi snadna.
Mám stateček — a netřeba mi krást;
mám žoldnéřů, — nač svou bych rukou vraždil,
když hejno najatých mám k tomu lidí?
Zlost nepřipustím si, an nevyslechnu,
kdo pravdu by mi řekl do očí,
a komu já bych nesměl pravdu říci,
tomu se vyhnu, — nebudu s ním mluvit;
tak lež nenajde místa na mých ústech.
To snadné jest, když člověk má svůj dům!
Ať žije tedy cnost! (pije.) A při sám bůh,
rád bych ji jednou opravdově poznal,
kdybych na světě našel člověka,
jenž by mne naučil — zapomenout!
Však paměť, — paměť nemilosrdná,
jak tygřice zaťala drápy své
do mozku hluboko a týrá mne.
Pryč! Což jsem hlupák, bych se trýznit dal?
Ať žije cnost! (pije.) Chci hleděti jí v tvář,
chci od dneška se přiučovat jí,
své staré chtíče z prsou vyhodím

a nasázím tam samé hezké věci:
milosrdenství, lásku, dobrotivost —
a jak se jinak zvou ty slabosti. — —
Když člověka v podzimku života
ovane jarní vzduch mladistvé lásky,
tu rád by stal se opět májovým
a ošperkoval by se vlastnostmi,
jimiž se lepší lidé honosí.
Což nemožná mi to? aj proč? svět nezná
můj hřích — a o čem lidé nevědí,
to vůbec není pravda na světě.

(Vstane.)

Chci z novu žít! Proto jsem pánem zde
a nechtěl bych zde ani pánem být
bez ní! bez Mlady! — Nebyl bych uvěřil,
že možná muži pro ženskou se ušlechtiti!
Přec tomu tak, — očarovala mne,
a kouzla toho se mi zbavit nelze.
Musí mne chtít! — Svatavin život visí
na přízni její. — Snad Svatava sama
za cenu tuto dceři domluví.
Zkusím své štěstí dříve u matky —
již hladomorna zatím skrotila.

Zbrojnoš (vystoupí). Právě přibyla paní Silvia
v průvodu několika žoldnéřů.

Andrea. Ta přišla — a Sezimy není zde?

Zbrojnoš. Stráž rozestavena jest a čeká naň;
hned lapen bude, jak do hradu vstoupí.

Andrea. S tím vlídně nakládej; já nevidím
v něm nepřítele již. V tichosti jej
uveďte ke mně, aby Silvia
se nepotkala s ním. (Zbrojnoš odstoupí.)
— Mně hnusí se
tvář ženy té. Od noci osudné,

kde oči moje Mladu spatřily,
jest protivná mi k smrti Silvia.
Ký ďábel sem ji vehnal právě v chvíli,
kde zavesluje k opáčnému cíli,
sem od ní na vždy odpoután se mnil?
Teď potřebí se na pozoru míti!
Ta snadno vše by mohla přerušiti,
co sem tak uměle zde nastrojil.
(Odstoupí v pravo.)

IV.

Silvia (vystoupí). To tedy Úští jest, ten hříšný pelech?
Andrea můj měl pravdu, že to bídný
jen brloh jest. — Kde ale prodlévá?
Proč nespěje uvítat paní svou?
Učinil pro mne co člověku možná
a vydobyl si práva k mému srdci.
Andrea (vystoupí). Vítej mi paní na dobytém Úští!
Vše vykonáno jest, a dobrotivost
tvá jestli popřeje mi toho hrádku,
jak slíbila si, a mne obdaří
tím malým statečkem, — tak velebiti
tvou budu památku po celý život.
Silvia. Aj, příliš skromný jest můj Andrea.
Byla bych nevděčnicí bezcitnou,
tím brakem kdybych odbyti tě chtěla.
Ty's uhod myšlénky a city mé,
ty všecka přání má si vyplnil,
tys při mně stál, když všickni odstoupli,
a nahlédnout mi dal do srdce svého —
to vyžaduje sladší odměny!
Cit tvůj sem skoumala a nalezla,
že jiskra ode dávna dušená
vyrostla v plameny, a toužení

mne táhlo za tebou, bych odvedla
tě tam, kde se mnou žíti soběs přál.
Andrea. O paní vznešená! Jak sklonností
mne překvapuješ svou! Čím já ti mohu být
na skvělé dráze tvého života?
Silvia. Čím mně máš býti? Což ti nevysvítá,
že vděčnost má se v lásku proměnila?
A láska ta práhne po spojení!
Jsem jihu dcera. Jižní ve mně krev
se proudí, věčně lásce přístupná.
V tvém objetí stanu se mladicí! —
Mým přítelem máš být, mým manželem
a soudruhem po celý život můj!
Andrea. A tvoji synové, pánové z Růže?
Ti že by dopustili svazku s chudým
jen šlechticem, jenž v službě jejich stál?
Lekám se jejich hrdosti a pomsty.
Silvia. Již na vždy sem se od nich odloučila.
Hrad Ústí Jindřichovi ponechám,
nechť dle své libosti jím naloží.
My půjdem spolu do Italie,
tam nedosahuje moc pánů z Růže!
A co mi po všech lidech, po synech,
již v rozhodné mne chvíli opustili?
Již všeho zde se zříkám. Tys mne pomstil, —
na tom mi dost. Chci nyní lásce žíti,
a ta se neohlíží po ničem,
než po vroucnosti toho, po němž touží.
Andrea. Ne, — ač mi srdce při tom puká žalem,
mé svědomí se tomu zpěčuje,
bych zavdal příčinu k tuhému sporu,
jenž mezi matkou povstal by a syny.
A podobně i příbuzenstvo tvé
ve Florenci, i všickni přátelé
Ursínův po celé Italii

by zanevřeli proti sňatku tvému
s chudým Andreou! — Ano, v srdce bodá
mne myšlénka odloučení od tebe:
než, bude líp mi zde, na hrádku tom
pomnívat duchem na tvou milostnost,
než kletbou synův tvých a příbuzenstva
stíhán v lesku nádherném s tebou žíti,
a pro mne nešťastnou tě ženou zříti.

Silvia (zrak naň přísně uprouc). Já čítám v očích
tvých, tvé svědomí
se maní stalo tak choulostivé,
že jiné toho tuším příčiny,
proč se ti zde tak rychle zalíbilo. — —
Je Svatava na hradě v bezpečnosti?

Andrea. Ba, v bezpečnosti hrozné. Ubohá
tam v hladomorně pyká hříchů svých.

Silvia. Ubohá? — tys se také odměkčil? —
Kdo hradním tady jest ustanoven?

Andrea. Prozatím jeden zbrojnoš, věrný muž.

Silvia. Pošli ho sem. (Andrea odstoupí.) V tom jiného cos vězí!
Tak chladný je, jak nikdy nebýval,
a plný rozpaků. Jest patrné:
neočekával mne, — v nečas sem přišla, —
a zalekl se přítomnosti mé.
Jiné tu nelze hledat příčiny,
než že se smluvil s ní. Svatava mladší
jest nežli já; — na stopy přijdu vám!

Zbrojnoš vystoupí.

Silvia. Ženštinu uvězněnou přiveď sem.

Zbrojnoš odstoupí.

Sama se přesvědčím. Mne neoklame!
Ne slovo jen, — vzezření, chování,
dech její objeví mi, podruhé-li

mne okradla o lásku kýženou!
Aj — je-li skutečně tak vzácné krásy,
že muže za mužem omamuje? —
Však hladomorny nádechem jí tváře
brzo ublednou a půvaby zmizí.

V.

Zbrojnoš přivede Svatavu.

Silvia. Svatava. Zbrojnoš.

Svatava. Kam vedeš mne, ty divý havrane?
Již vyklubal jsi Sezimovi oči
a ještě hladov jsi? (Spatří Silvii.) Ha úpír zde!
Ty čiháš na mou krev? shltej ji, shltej!
Je otrávena, — aspoň zcepeníš.
Silvia. Tohle je Svatava? Jak bídný tvor to!
Svatava. A ty — ty snad jsi ona Silvie,
ona litice, již vyslalo peklo,
by lidi trápila a ničila?
Upíře! Krysy v hladomorně mi
vypravovaly o tvé černé duši. —
Já se tě nebojím. Jsem kostlivec,
jehožto tělo užrala tvá zloba!
Jen drápy zůstaly, ty v líc ti zatnu
a rozervu tu tvářnost ďábelskou.
(Sápe se po Silvii. Zbrojnoš ji drží.)
Silvia. Spoutej tu zlojazyčnou bídnici!
Zbrojnoš. Tak zuří od včíra. Je šílená.
Silvia. Šílená? —
Svatava. — Ano, šílená! ha! ha!
Z hrobu ji navštívil tvůj choť, pan Vítek,
a mrtvou rukou svou ji obejmuv
zaskuhral, hnáty k tomu rachotiv:
„Kostlivcem staň se, tuhým jako já,

a zaškrť ji, zaškrť tu litici,
jež ženou kdys se nazývajíc mou,
jedovatým zbodala srdce šípem."
Já uškrtit tě musím, nestvůro . . .
Silvia. Odveď ji! — pryč! — do hladomorny
s ní!
Pevně ji uzavř a přines mi klíče,
veškeré klíče všech zde vězení,
sklepů i komnat hradu tohoto.
Svatava. Já nejdu sama! Pekelná tam jíceň
již čeká na tvou hnusnou mrtvolu . . .
(vytrhne se. Zbrojnoš ji uchytí.)
Silvia. Ona mne usmrtí! Odvleč ji — odvleč! —
Svatava. Má kletba tobě! Všecky hrůzy světa
nechť provázej' tě bídným životem!
Ještěři nechť ti srdce užírají,
tvé vlastní děti nechť tě proklínají,
zem z lůna svého nechť tě vyvrhuje,
a dnem i nocí, kamkoliv jen vkročíš,
na všech tvých cestách v oustrety ti vstoupí
umrlčí, hrobová má postava!
(Zbrojnoš ji odvleče.)
Silvia. To hrůzy zjev! Však pryč s tím přízrakem!
Na mžik se zjevil, na věky propadne!
Co záleží na slovech šílené?
Nechť v tmavém klenutí se rozléhají,
do světa je ozvěna nezanese
a na má prsa nezatlukou více! —
Klamala sem se. Ta mi nepřekáží;
k té nezahořel vášní věrný druh,
a ukřivdila sem Andreovi. —
Již nedivím se, dojat hrůzami
budovy této, že se leká stínů
a pomsty synů mých se obává.

Zbrojnoš. (Přinese klíče a položí na stůl.) Zde klíče jsou
podzemných vězení.
Silvia. A v kterém z nich se chová Sezima?
Zbrojnoš. Ten posud na Úští se nevrátil.
Silvia. Kam tyto dvéře vedou oboje?
Zbrojnoš. Do síní těchto nevkročil sem ještě.
Zde v pravo bydlela prý Svatava
a tam — bytuje posud dcera její.
Silvia. Čí dcera pravíš? — Což má ona dcery?
Zbrojnoš. Tak aspoň praveno. Jen jedenkráte
jsem spatřil ji. Andrea nepouští
nikoho z nás do její komnaty.
Silvia. Je mladá? sličná? jak se choval k ní,
proč uvěznit ji nedal jako matku?
Zbrojnoš. Zakázal ublížiti dívce té.
Silvia. A ukrývá ji! tedy tušení
mne přece neklamalo! — Zahořel! —
To tedy zřídlo jest tvé skromnosti,
Andreo? Proto se ti na Úští
tak zalíbilo. — Nyní jsem zde já
a mrazivý můj dech vás ovane,
že stuhnete po prvním se mnou styku!

Odstoupí do síně v levo.

(Konec IV. jednání.)

Jednání páté.

Velká síň na Úští.

I.

Andrea. Sezima.

Sezima. Tvá slova vábně zní, však skutky tvé
jsou opak jejich. Proč si přepad Úští?
proč ubohou mou matku uvěznil?
Proč mně, sotva sem vstoupil do hradu,
pochopy svými odníti dal zbraň?
že zbaven svobody co vězeň dlím
ve vlastním domovu, na hradě svém?
Andrea. To stalo se na rozkaz Silvie,
a kdyby jiný zde byl místo mne,
již v hladomorně dlel bys se Svatavou.
Sezima. Ubohá matka! — co z ní učiní!
Andrea. Mrtvolu, jako z tebe, jako z Mlady
by učinila, jestli neodoláš.
Přivedla s sebou dosti katanův,
již hotovi jsou životů vás zbavit.
Sezima. A Mlada též, to dítě bezvinné —
Andrea. Tu prozatím toliko slovy mučí.
Sezima. Pro Bůh! kde jest a co se děje s ní?
Andrea. V své komnatě jest. Neublíženo
jí ani slovem, pokud Silvia
sem nepřibyla. Nyní ovšem nevím,
jak dál se povede, a nevysvítá
mi nijakž, co s tou dívkou zamýšlí.
V její se komnatě ubytovala,
lahůdky, sladká vína dala snésti,

jak hody slavnostné by odbývala,
při nichž jí Mlada nejmilejším hostem —
kdež přece jen ji zahubiti chce!
Co vyloudit z ní hodlá, tuším již.
Pak dojde na tebe. Budeš-li sketa
a rázně na ni se neobořiš,
tak po tobě i po vás všech je veta!

Sezima. Kterak se opříti mám bez zbraně?
Jsem jako větrem klátící se třtina
vydán všem bouřím a všem nehodám!

Andrea. Jen kdo sám sebe opustí, jest opuštěn.
Svým lidem vyhrožovals. Kde ho jest?
Snad přijde — ale bude pozdě již.
Sám jednej. Vlastní silou odolej.
Vystup co muž, pusť na ni všecky hrůzy,
ba skol ji dřív, než svolá chlapy své, —
jinak jsi zničen. — Meč ti vrátím tvůj,
užij ho v čas a nešetř krve zlé.

(Podá mu meč, jejž měl při zdi.)

Sezima. Mně nelze pochopiti, soucit tvůj
proč se tak maní ke mně naklonil.
Kde rukojemství mám, že rada tvá
na úplnou mou zkázu nečelí?

Andrea. Pochopíš snadno. Syt jsem nepravostí,
jichž dopouští se denně Silvia.
Co šlechtic Florenský šlechtickou mysl
jsem zachoval i mezi surovci,
a nechci podporovat ukrutnost,
jíž v oběť klesají nejlepší lidé.
Kde možná pomoci, tam pomáhám,
a — bych ti více podal důkazů:
zde měj. — Na tom ti mnoho záleží.

(Podá mu listy.)

Sezima. Toť stržky otcovy jsou závěti!

Andrea. Když Silvia v divoké vášni své
roztrhla listinu svědčící tobě,
já stržky pro tebe jsem uschoval.
A nyní tuším důvěřuješ mi?
Jediným mužným skutkem hradu pánem
se staneš, ano matce své i Mladě
vydobydeš život a svobodu!
Sezima. Jsem na rozpacích. — Krvavého skutku
se hrozím; — ještě více zkázy svých!
Andrea. Váháním, přemítáním, nepořídíš.
Jsou chvíle v životě, kde pomůže
jen rázný a rozhodný mžikem čin.
Taková chvíle tobě nastala.
Ty nebo ona! — třetího nezbývá!
Nyní neb nikdy! — to buď heslo tvé.
A chceš-li rady uposlechnout mé,
zde v těchto síních skryj se. Ona přijde
a potěší se z tvého uzavření, —
však žasem naplní ji meč v tvé ruce!
Sezima. Pro tebe, drahá matko! pro tebe,
dívko, již osud krutý bezvinnou
uvrhl v proud neštěstí našeho,
podniknu, čeho srdce mé se leká!
Odstoupí do síně v pravo
Andrea. (Uzavře za ním na klíč.)
Teď rychle z cesty. Ona padne jím,
on mstiteli pak jejími, a mně —
mně zbyde Mlada šťastným dědictvím!
(Odstoupí.)

II.

Silvia (vystoupí z dveří v levo). Jak zatvrzelá jest to
povaha!
Ať prosím, ať vyhrožuji, vše marné!
Tak tedy setrvej při mlčení!

Ten krůpěj vína, jehož požilas,
uzavře ústa tvá na věky věků.
Jeť zášť jak koule s vrchu puštěná;
valí se dál a dál, a zničuje,
co na své cestě v letu zasáhne.
Zde každý kámen rozdrtila bych,
od činu k činu zloba žene mne
a nelze mi se zastaviti dříve,
až Ústí bude hrobem všech, již vládli zde!
Zbrojnoš (vystoupí). Na rozkaz tvůj sem prohléd
vězení.
Jsou všecka prázdna mimo Svatavino.
Nemůž být jinak, nežli jak sem pravil,
že jej Andrea tady umístil. (Ukáže na dvére v pravo.)
Silvia. V komnatě panské? totě vězení?
tak porozuměl mému rozkazu?
Zbrojnoš. Nám kázal k Sezimovi šetrnost
a sám se k němu též přátelsky tvářil.
Silvia. Tys horlivý ve službě své. Zůstaneš
na Ústí hradním, a i jinak se
ti odměním, když osvědčíš se věrný.
Zbrojnoš. Můj život mému panstvu náleží,
poslušen budu všem rozkazům tvým.
Silvia. Kde jest Andrea? či se vyhýbá?
Zbrojnoš. Mně nesluší sic o něm mluviti, —
než — tuším křivou že se cestou béře.
Silvia. Tak tuším též — pohříchu nevím kterou.
Jest křivých cest na světě příliš mnoho.
Zbrojnoš. Přibylas, paní, s málem jenom lidí,
a těm na Ústí hrozí nebezpečí.
Silvia. A mně snad též? Jen směle dopověz.
Zbrojnoš. Zvěst roznáší se, lid z celého kraje
že na Ústí se chystá, vysvobodit
chce Svatavu — a tebe prý se zmocnit.

Silvia. A zbrojnoši Andreovi — jak smýšlejí?
Zbrojnoš. Na ty se nespoléhej; zpoury schopni
jsou všickni a Andrea nejprv z nich!
Nepochybuj, že přeje Sezimovi,
snad pro tu dívku — nebo z příčin jiných.
Silvia. Lest lstí obejdu — zrádu splatím krví.
Ty pozoruj a zprav mne, co se děje.
Bude-li nejhůř — koně osedláš
a tajně do Hradce se odebereš,
by Jindřich ku pomoci přispěl mně. —
A teď, zde obezřím se. — (Chce do dveří v pravo.)
Uzavřeno!
Zbrojnoš. Od těchto dveří klíče má Andrea.
Silvia. Opatř je. Pak na blízku mém se drž,
bys přikvapit moh' na zvolání.
(Zbrojnoš odstoupí.)
Mně počíná být úzko. Na zrádu
z té strany nebyla sem uchystána.
Toužení urychlilo kroky mé,
s odměnou lásky za ním spěla sem —
a on nastrojil léčky paní své.
Chraň se, Andreo! Uraziv můj cit,
probudils všecky síly mého ducha.
Já záměr svůj přec provedu, a v zemi
té proklaté zanechám památku,
již zhrozí se potomstvo nejpozdnější!
Zbrojnoš (vystoupí). Zde, paní, klíče jsou od těchto
síní.
Silvia. Jak tvářil se Andrea?
Zbrojnoš. — Usmíval se
a pravil, snadněji že otevřít
než uzavříti zas ty dvéře lze.
Silvia. Tuť zřejmé dal mi sám už pokynutí.
(Kyne *zbrojnošovi,* by odstoupil. On odejde.)

Uhlaďte se mé líce! vyjasni
se čelo! ústa k úsměvu se mějte!
zášť skryj se za slova přívětivá,
a nenávist se proměň v útrpnost.

(Otevře. *Sezima* vystoupí s mečem v ruce. *Silvia* ucouvne.)

Sezima. Přišla jsi umořit nás? Katany
si na mne uchystala? Pomni jen,
za život svůj jich vezmu několik.

Silvia. Meč uschovej. Zde není, kdoby s tebou
se potýkal. Přináším smíření.
Marných těch sporů mezi příbuznými
byl cizí muž jedinou příčinou.
Ten proti vám roznítil syny mé,
i ve mně probuzoval nenávist.
Synové moji odložili zášť,
a sama přišla sem zvěstovat mír.

Sezima. Je ohlas to hadího sykotu,
či zázraky se dějí na světě?
Ty jeho viníš, on zas viní tebe,
oba mi nabízíte přátelství
a oba snad mne stejně klamete.

Silvia. Tak on již přátelství ti nabízel?
Uznalť on ovšem, po sestře kdo touží,
že nesmí s bratrem žíti ve sporu.

Sezima. Po sestře! o kom mluvíš? — O Mladě?

Silvia. Aj netvař se, jak bysi nevěděl,
co krátkým časem zde se upředlo.
Či tajil před tebou, kam zamýšlí
a nač se jeho přátelství zakládá?

Sezima. Svůj soucit s nešťastnými netajil;
než odhalil mi černou duši tvou.
Tvá nenávist nám hrozí záhubou,
však přes hromady mrtvol proklestím

si cestu ku vězení matky své,
jíž v hladomorně umírati dáváš.
Silvia. Že v hladomorně? — Totě skutek jeho.
Ten zlomyslník dále šel, než my
sme kázali. A tomu uvěřuješ?
Či myslíš, chudý poběhlík světácký,
jemuž se zachtělo statečku tvého,
jenž důvěry mých synů nadužíval
i mé, by takto snadným způsobem
za malé služby velké došel odplaty,
jenž proti vám mne štval i syny mé, —
ten člověk mníš, z pouhého soucitu
že jedná? Ó tvé hrozné slepoty!
Sezima. Již nemám slov ku projevení sporu,
jenž v mysli mé a prsou povstává.
Obklíčen, stěsněn hadím plemenem,
co činit mám, než mečem protknout síť?
Silvia. Ukoj se, Sezimo. Netřeba zbraní,
kde dobrá vůle přímo vede k cíli.
Nařídím hradnímu, ten dovede
tě k matce tvé a sám ji vazby sprosť,
v niž uvrhl ji nelidský ten muž.
A to ti patrným buď důkazem,
že mezi námi ukončen jest spor.

Odstoupi pozadím.

Sezima. Jen jednou sem ji spatřil, rozjitřenou,
kde netajeným vztekem zuřivé
jí z očí jiskry sršely — a obraz
ten nedá nedůvěře ulehnout.
Vyslechnu ji, jako sem vyslech' jeho,
však oboum vstříc své kroky vyměřím.

Silvia a zbrojnoš vystoupí. *Sezima.*

Silvia. Zde hradní otevře ti vězení.
Následuj jej a přiveď matku svou,
bychom se poznaly a smířily.

Sezima. Dejž bůh, by pravdy bylo v slovech tvých,
a smír a láska osvětila Úští.

(Odstoupí. Zbrojnoš chce jíti za ním, ale *Sezima* u vchodu
se zastaví a ukáže rukou, by šel napřed.)

Silvia (za ním se dívajíc). Jdi! Nepomůže ti v tvé
ruce zbraň!
Tak jeden po druhém bez odporu
se uklidí — a poslední — Andrea!
Dřív ale požíti má pohledu
na milovnici svou tak hrozného,
že zrádná krev mu v žilách ustydne.
Nechci, by jediný z plemene toho,
mne přečkal a můj život z dálky kalil.
Dnes ještě skončím úlohu zde svou,
a pak — pryč odtud — na pouť vzdálenou.
(Odstoupí do síně v levo.)

III.

Andrea (vystoupí). Co znamená to ticho? očekával
sem hluk a křik, volání o pomoc —
a ono nic. Již úzko počíná
mi být, ba celý tento hrad
jak hrobka mrtvolami zapáchá. —
Svatava — ta již uklizena jest,
a Sezima — kam ten se asi poděl?
Snad přelstila tu mělkou povahu?
Jestli se naň usmála, běda mu!
Úlisná žena lichotivým slovem
ochromí ruce a otupí meče!
Po účinku pak těžko bycha honit,
a marně proklínati budeš svět!
Tak všickni slabochové dělají!
Dřív k mužným skutkům síly nemají,
pak když je osud pádnou rukou raní,

zbaveni moci, spustí bědování! —
Jestli tě slovy uchlácholila,
pak, chudáku, ti není pomoci.
S pláčem zaputuj věčné do noci;
na cestě tvé ti slavík nezazpívá,
hvězdy nesvítí, — hrob jen na tě zívá! —
Než — buď jak buď! sám-li se uklidil,
tak jediný jen spojenec mi zbyl —
můj rozum. — Teď, genie chytrosti,
stůj při mně, k Mladě dopomoz mi jen,
byť třeba na jedinký blaha den,
a ji-li na svém srdci budu míti,
pak nechť se svět mi před očima zřítí!

(Vstoupí ku dveřím v pravo a otevře.)

Zde prázdno. — K hodům snad jej pozvala.

(Jde ku dveřím v levo a poslouchá.)

Hlas ženský, — zuřivý, — toť Silvia —
co to? — proč hřmotí jako zběsilá?
snad trýzniti ji chce? ne — Mladu nedám!
Tuť příležitost v světlo ochrance
se postavit a si ji naklonit!

(Chce vstoupit, ale rychle odskočí.)

Přichází! — o já střežiti tě budu!

(Postaví se v pozadí.)

Mlada přikvapí ze síně. *Silvie. Andrea.*

Mlada. Mně nelze snésti již to trápení,
to stálé smrtí mi vyhrožování!
Což nenajdu na hradě člověka,
jenž ustrna se zaniknout mi nedá?

Silvia. Kdybysi konce světa doběhla,
již života se nedoběhneš více,
ni pomoci se lidské dovoláš.
Odpověz na mé otázky, a klidně
tě umřít nechám. Ztracena jsi již!

tvůj bratr skrocen, matka zničena —
a v hodině ty půjdeš za nimi.
Mluv, co ti sliboval, co k tobě mluvil,
k jakému spiknutí pobádal vás?
sic v okamženích ještě posledních
tě v moc a vůli dám svým zbrojnošům!

Andrea (vystoupí). To snad by přec se provést
nedalo.
Zjevno, proč Svatavě's zaniknout dala,
zjevno, proč Sezimu snad uklidila, —
proč ale tuto dívku bezvinnou
též utrýzniti usiluješ, — to
ni tvoji drábové snad nepochopí.

Silvia. Jen ujímej se milovnice své.
Již zjevné mi jest, ty kam veslueš.
Však strpení, ač malý hlouček tu
jest lidu mého, na tebe přec stačí.

Andrea. Jako můj stačí na ochranu dívky.

Mlada. O že sem raději nezůstala
na tiché poušti, v šeré jeskyni!
V objemu skal a lesův blaze bylo!
Tou krátkou dobou, co na Úští dlím,
prožila sem už více trápení
než po vše dny strastného putování!
(*Sezima* vstoupí.)
Ha, Sezima! můj drahý Sezima!
(běží mu v náruč.)

Silvia. Což se i peklo staví proti mně?

Sezima. Tak zdá se, neboť pekelný tvůj záměr
se nepoveď! Viz na meči mém krev
pochopa, jejž si se mnou vyslala,
by vpustil mne do tmavé hladomorny
a jícen za mnou rychle uzavřel.
Než — prohlédl sem tě, ty ďáblův dcero!

On životem zaplatil zrádu svou,
a ty, ty za ním kliď se, bídnice!
Mlada. Pro bůh! — co jest mi! před očima mží se,
o Sezimo, co se mnou stalo se? —
zem klesá pode mnou, a stěny kolem mne
se rozstupují — pomoz mi — ach pomoz!
Silvia. Ten ni kdož jiný víc ti nepomůže.
Sezima. A domníváš se, nad mdlobou té dívky
že moje rameno by zemdlelo? (pozdvihne meč)
Nepřečkáš tyto chvíle — přísahám!
Silvia. Andreo! zapomenu, odpustím —
jen před tím ještě chraň mne zlosynem.
Andrea. Vždy člověk jenom na svůj jedná vrub;
já se s ním potýkati nebudu.
Silvia (vytáhne dýku.) Tak tedy přibližte se, vrahové,
ještě má ruka italskou má svěžest!
Mlada. Mne objímají hrůzy smrti již. —
Nech umříti nás spolu, věčný bože,
když spolu žíti si nám nedopřál!
Sezima. Já nepochopuji, co s dívkou tou
si učinila, ale všecka muka světa
ti zakusiti dám, její-li život
je pohrožen. Ubohé dítě lesní
ti neublížilo ni pohledem.
Poušť opustila pro bezpečí své,
by pod ochranou žila matky mé —
Andrea. Jak pravíš? Mlada není sestrou tvou?
Sezima. Och víc než sestra mi, než celý svět —
má milenka a budoucí má choť!

(Andrea přistoupí k Silvii a mluví s ní pošeptmo.)

Mlada. Tvá choť, och, budu na nebesích snad —
zde — cítím to již — zde mých dnů již konec.
(*Andrea* odstoupí.)

Sezima. O anděli! to předce nemožné!
ty musíš žíti! musíš pro mne žíti!
Vždyť nejsi raněna, a pro žalost
ti netřeba umírat — ukončím ji,
a k radosti a k životu se zbudíš.

Andrea se vrátí se zbrojenci.

Andrea. Do hladomorny toho odveďte!
Sezima. Jen na krok blíž, a přes mrtvoly vaše
si cestu k pomstě ještě proklestím.
Mlada. (Pozdvihnouc se na polou obejme Sezimu.)
Och pomoz — pomoz, drahý Sezimo —
s sebou mne vem — ven — ven — plameny
zžírají
mé útroby — již shořím, shořím — shořím!

(Klesne opět.)

(Zbrojnoši se blíží k Sezimovi.)

IV.

Vok, Vilém, Lubor vystoupí. Zbrojnoši s nimi. Předešlí.

Vok. Co se tu děje? Zpátky! ustupte!
Silvia. Co ty zde vyhledáváš? Nejsi již
mým synem. Tebe sem nepřivolala.
Vok. Mne svatá přivolala povinnost.
V čas nejvyšší sem vkročil v síně tyto,
bych hanbu smyl, jakouž se pokryly
v tak krátké době naše skvělé Růže.
Kde Sezima je?
Sezima. Sezima jsem já.
Vok. Vítej mi bratře, slovu svému dostál
sem, čest i statek tvůj jest zachován.
Vilém. Na jevo přišla tvoje nevina,
kde ukřivdil sem ti, odpusť i mně.

Lubor (vystoupí. K Vokovi.) Zde stojí muž, jemuž sem
prodal šíp. (ukáže na Andreu.)
Andrea. O jakém šípu mluvíš, hanebníče!
Já nikdy sem tě neviděl, co živ
s tvou hnusnou tváří sem se nepotkal.
Vok. Chopte se ho a pevně svažte jej,
ať vám ho ďábel z rukou nevymkne.
V nejhlubším nechť prozatím vězení
přemýšlí o svých skutcích hanebných.
(Zbrojnoši odvedou Andreu.)
Sezima. Pro bůh! kaž jim, ubohou matku mou
by usmrcující sprostili vazby!
Lubor. Svou velitelku dovol vyvést mně.
(*Vok* mu kyne, *Lubor* odejde.)
Mlada. Oblaka s nebes na mne padají,
ohně se sypou na mne s výšiny.
Ach Sezimo, kde jest můj dědoušek,
proč nespěje se s Mladou rozloučiti?
Vok. Pro bůh — to ona. Milina! Viléme,
viz naše drahá sestra — zajisté! (Poklekne u ní.)
Tak dlouho ztracenou bůh navrátil
ji zase nám!
Silvia. — — Co pravíš? Milina
že tato dívka jest — ztracená dcera má?
Vok. To ona! Samoslav umíraje
se vyznal, že ji odcizil a zde —
Silvia. Tak zničte mne! Na kusy roztrhejte
mé bídné tělo, — hříšnou duši mou
nechť přijme peklo v jícen ohnivou!
(Poklekne před Mladou.)
Milino, dítě! proklej matku svou.
Já tebe se světa sem sprovodila!
svou vlastní dceru matka otrávila!
Mlada. Sezimo, — přivolej mi matku svou,
ta, ano ta mi mátí jedinou. —

Pryč — tebe neznám — nejsem hříšnice, —
by na mou duši čekati směl ďábel!
Silvia. Ha, pravdu máš! jsem ďáblův soudružice!
Peklo se otvírá, — hle, furie
se sbíhají, — své dcery vražednice
vám neuteče již — za mnou se žeňte,
prohánějte mne světem — bičujte! —
Pro bůh! Svatava!

(Vzchopí se a s pozdviženou dýkou vběhne ku předu.)

Hrůzná postavo,
tebe nesnesu — tebe ne! tvůj hled
mne pálí víc než pekla plameny. —
Pryč, zjeve ukrutný! — Chraňte mne, —
chraňte, —
všecko chci snésti, — jen tu nezřít tvář! —
Svatavo — milost! — duše má, uprchni —
uprchni z těla — by tě nedostihla!

(Odkvapí do síně v levo.)

Lubor (vystoupí). Ach, pane! smutnou ti přináším
zvěst!
Svatavy není již. Zajisté hladem
umořena zanikla.
Mlada. Nezanikla!
Nade mnou sklání se — i otce zřím —
on kyne mi — již jdu — můj otče — jdu!
Buď s bohem, Černá Růže!

Konec.

ČERNÁ RŮŽE.

Tragedie v pěti jednáních

od

Karla Sabiny.

V PRAZE.
Kněhkupectví B. STÝBLA.
1868.

Nákladem knëhkupectví **B. STÝBLA** v Praze vyšly a k dostání jsou ve všech knëhoskladech:

Písničkář. Dramatické přání k narozeninám otcovým. Složil P. J. J. (Divadla pro děti sv. III.) —12. nkr.

Přemysl Otakar. Truchlohra v pěti jednáních od Vácsl. Vlčka. —.32 nkr.

Slepá babička. Původní činohra pro děti ve třech jednáních od Frant. Pravdy. (Divadla pro děti sv. IV.) —.20 nkr.

Soběslav. Dramatický obraz z dějin českých v pěti jednáních od V. Vlčka. —.40 nkr.

Šachy. Veselohra ve třech jednáních od V. Vlčka. —.30 nkr.

Štědrý den. Původní činohra pro děti ve třech jednáních od F. Pravdy. —.20 nkr.

Učitel ve francouzském zajetí. Velká původní činohra pro děti ve čtveru jednání od Fr. Pravdy. (Divadla pro děti sv. I.) —.20 nkr.

Amalie, aneb: Kdo pravdu hledá, také ji nalezá. Vypravuje volně dle německého od Alf. Ig. St. P. K. H. (S ocelorytinou.) —.30 nkr.

Besední věnec. Sbírka deklamací ku besedám a jiným příležitostem. Sestavili M. K. M. a F. A. M. zl. 1.—

Hořčice a křen. Moravské koření pro každé bolení. Krajanům i nekrajanům podávají Kyselka Slanovodský a Chrúdoš Frenštátský. —.24 nkr.

